

Ảnh: Khi đón người bị trục xuất ở phi trường Tân Sơn Nhứt, Ba Lô Project trao cho mỗi người một ba lô, trong đó có các vật dụng cá nhân cần thiết, một điện thoại có sim, và \$50. (Hình: Ba Lô Project)

NHỮNG CHUYỆN VỀ CÔ HƯƠNG KHÔNG MONG ĐỢI PHẦN 2: TRỞ VỀ SAU 30 NĂM VỚI COLLECTIVE FREEDOM VÀ ‘BA LÔ PROJECT’

Kalynh Ngô

LTS: Trong Phần 1 – “Trục Xuất Lúc Nửa Đêm” – Việt Báo đã tường thuật câu chuyện của ông X. Nguyễn, cư dân của Santa Ana, đến Mỹ từ năm 1990, bị bắt giữ khi đi gia hạn thẻ làm việc và bị trục xuất về Việt Nam mà gia đình không hay biết. Trong phần 2, Việt Báo phỏng vấn Giáo sư Thảo Hà, người sáng lập Collective Freedom, và Lê Bảo Cát của Ba Lô Project (BLP) – hai tổ chức phi lợi nhuận giúp đỡ người bị trục xuất khi họ về đến Việt Nam.

*

Tân Sơn Nhứt sau 30 năm

Ông X. Nguyễn bị trục xuất vào sáng sớm của một ngày trong tháng Tư. Cuối ngày hôm đó, vào lúc 5 giờ chiều, cô K. Nguyễn bay về Sài Gòn. Cô đến phi trường

Tân Sơn Nhứt sau chuyến bay trục xuất anh cô khoảng một ngày.

“Khi đến Tân Sơn Nhứt, họ đưa anh tôi và mấy người bị trục xuất một lối đi đặc biệt để vào nơi làm thủ tục hải quan. Họ phỏng vấn, lần tay, làm giấy tờ. Rồi họ đọc tên từng người, nếu có thân nhân, họ sẽ dắt ra công, bàn giao lại cho người nhà. Với ai không có thân nhân, nhưng có tên trong danh sách của Ba Lô Project (BLP) thì tình nguyện viên của nhóm sẽ nhận. BLP cho mỗi người một ba lô, trong đó có những vật dụng cá nhân cần thiết, một điện thoại có sim sẵn và \$50”, cô K. kể.

Người nào không có thân nhân, không có tên trong danh sách giúp đỡ của BLP, thì chính quyền địa phương nơi họ từng sinh sống trước khi rời Việt Nam sẽ ra đón.

Những người bị trục xuất khi về đến Việt Nam nhận một hộ chiếu và thẻ căn cước công dân có thời hạn sáu tháng. Theo cô K. mô tả, hộ chiếu đóng dấu ở San Francisco, “có nghĩa là khi anh tôi lên phi cơ thì giấy tờ trục xuất đã sẵn sàng hết,” cô nói.

Một tuần sau, hai anh em cô ra phi trường để đón

nhóm “hồi hương” kế tiếp. Lần này, cô tận mắt chứng kiến những hình ảnh mà với cô là “không thể hình dung được.” Cô K. kể lại ngày hôm đó:

“Tôi ra phi trường với anh tôi và một người của BLP. Có những người khi đi ‘report’ bị bắt, họ chỉ mặc

Xem tiếp **TRỞ VỀ** trang 2

TRUMP RA TAY VỚI DỮ LIỆU CÔNG: SA THẢI, XOÁ BỎ, VÀ BỤNG BÍT

Ảnh: Trụ sở Bộ Lao Động ở Washington.

Tổng thống Donald Trump đã sa thải Bà Erika McEntarfer, Ủy viên Cục Thống Kê Lao Động (BLS), vào ngày 1 tháng 8 năm 2025 – ngay sau khi cơ quan này công bố một bản báo cáo thất nghiệp bất lợi. Hành động này đang vấp phải chỉ trích vì có nguy cơ làm suy yếu uy tín của BLS. Nhưng đây không phải lần đầu chính quyền của ông Trump có những bước đi có thể gây tổn hại đến tính toán

vẹn của dữ liệu do chính phủ thu thập, theo phân tích của Sarah James, Phó Giáo sư Chính trị học tại Đại học Gonzaga, đăng trên trang The Conversation.

Hãy xét đến trường hợp theo dõi tỷ lệ tử vong ở sản phụ – vốn cao nhất trong số các quốc gia phát triển. Từ năm 1987, Trung Tâm Kiểm Soát và Phòng Ngừa Dịch Bệnh (CDC) đã điều

Xem tiếp **DỮ LIỆU** trang 4

VIẾT VỀ NƯỚC MỸ

18 Tác Giả Sẽ Nhận GIẢI VIẾT VỀ NƯỚC MỸ NĂM 2024–2025; NGÀY PHÁT GIẢI, RA MẮT SÁCH MỚI: 30 THÁNG MƯỜI MỘT, 2025

Lễ Phát Giải VVNM 2023 tại Garden Grove.

Hợp mặt phát giải thưởng và ra mắt sách Việt Báo Viết Về Nước Mỹ năm thứ hai mươi bốn và hai mươi lăm - được quyết định tổ chức vào ngày:

Chủ Nhật 30 Tháng Mười Một 2025, tại Bowers Museum, Santa Ana, CA.

18 tác giả sẽ nhận các giải thưởng. (Tuyển chọn từ các bài viết được phổ biến trên nhật báo Việt Báo và trên vietbao.com từ ngày 1 tháng Bảy 2023 tới 30 tháng Sáu 2025.)

Chương trình Việt Báo Viết Về Nước Mỹ được phát động từ 30 Tháng Tư năm 2000, với ngân sách giải thưởng hàng năm là 35,000 mỹ kim. Riêng giải

Xem tiếp **VIẾT** trang 6

Ảnh: Chụp lại từ instagram.

Kể từ khi Donald Trump tái đắc cử Tổng thống, giới sáng lập và đầu tư trong lĩnh vực công nghệ cao tại Thung lũng Silicon – gồm các tỷ phú như Elon Musk, Jeff Bezos và Mark Zuckerberg – đã được xem là những nhân vật có ảnh hưởng quan trọng đối với chính quyền mới. Họ xuất hiện trong lễ nhậm chức của Trump và nhanh chóng đóng vai trò chính trong việc định hình các chính sách "Làm cho nước Mỹ vĩ đại trở lại".

Với niềm tin mãnh liệt vào tiềm năng của công nghệ hiện

Xem tiếp **QUAN HỆ** trang 10

Tiếp **TRỞ VỀ** trang 1

quần ngắn, áo sơ mi, thêm cái áo khoác. Có người lại bị công tay phải lấy áo khoác che lại. Bà con đi đón thân nhân nhìn vào thì sẽ không thấy sự khác biệt. Nhưng, có điều này mình đề ý, vì không có túi xách gì cả, nên họ bỏ quần áo từ màu cam vào trong cái túi lưới dùng đựng quần áo dơ khi ở trong tù. Họ xách trên tay như thể cùng với một tập hồ sơ đi từ Mỹ về Việt Nam. Nhìn tội lắm.”

Cuộc đón tiếp giữa những người xa lạ nhưng cùng cảnh ngộ kết thúc ở một quán phở gần phi trường. Nơi đây, cô chứng kiến hình ảnh xúc động của một thanh niên khoảng 30 tuổi, rời Việt Nam khi còn bé và đây là lần đầu tiên anh quay về. Cô K. tạm gọi tên anh là A.

“Cậu A. không nói được tiếng Việt, hỏi mượn tôi điện thoại để gọi báo tin về cho mẹ ở Texas, ‘vì mẹ em không biết em về Việt Nam.’ Tôi nghe mà rớt nước mắt,” cô K. kể.

Gia đình của A. định cư ở Texas từ khi đến Mỹ. Sau này anh đi nơi khác làm ăn, rồi dừng chân ở Bolsa. “Xảy ra chuyện ở Bolsa, rồi sau đó em ở lại Bolsa đến bây giờ,” cô K. thuật lại lời cậu A. “Vì không thường xuyên gọi về cho gia đình nên mẹ cậu A cũng không biết cậu ICE bắt giữ một tháng qua.”

“Tôi gọi về Texas theo số điện thoại cậu A. đọc rồi đưa máy cho cậu ấy. Cậu ra gốc cây đứng nói chuyện với mẹ. Tôi đứng gần đó, canh chừng sợ người ta giật điện thoại. Hai mẹ con nói chuyện một tiếng đồng hồ. Thấy cậu rơi nước mắt tôi thật xót xa.”

Tô phở thơm lòng, nóng
hỏi – bữa ăn ngon đầu tiên
trên đất mẹ – là chút an ủi
ấm lòng do nhóm BLP
mang tới cho những người

vừa trở về sau những tháng bị giam giữ. Ăn trong lặng lẽ, nhiều người rung rung, như thể họ vẫn chưa hiểu được mình đang ở đâu. BLP đưa họ về nhà nghỉ, mỗi phòng hai, ba người. Theo lời cô K., nhóm đã cố tình chọn nơi tạm trú gần khu thị tứ để thuận tiện cho việc ra ngoài mua sắm, nhất là những món đồ cá nhân cần bán cho cuộc sống đời thường mà họ phải bắt đầu lại từ đầu.

“Cố người sang ngày hôm sau hỏi chỗ đi cắt tóc để đến chào người bà con của gia đình. Rồi họ rủ nhau đi vô chợ. Ai cũng không có tiền, chỉ có \$50 của BLP đổi ra tiền Việt, vậy mà thấy người ăn xin bên đó họ lấy tiền ra cho, còn nói sao ở Mỹ cũng có homeless xin tiền mà không thấy xót như cảnh ở đây,” cô K. kể.

Sau ngày hôm đó, những người này vừa phải hòa nhập vào một Việt Nam quá xa lạ, vừa phải lo những giấy tờ pháp lý để bắt đầu trang đời mới. Nước Mỹ đầy phía trước của họ là Việt Nam.

Trong khi đó, Collective Freedom và Ba Lô Project lại tiếp tục công việc, lại chuẩn bị “ba-lô” giúp đỡ cho những những trường hợp kế tiếp.

Collective Freedom và Ba Lô Project

Tháng Giêng, 2025, với các sắc lệnh hành pháp của chính quyền mới, nhiều thế hệ trẻ ở Mỹ nhận thấy xã hội bắt đầu bị ảnh hưởng, như y tế, di dân, tị nạn, giới tính... Trong đó có Lê Bảo Cát, một người làm về di trú, ở North Carolina. Cô chia sẻ với Việt Báo:

“Như nhiều người thuộc thế hệ của mình, tôi nhận thấy có một cuộc tấn công, không chỉ vào quyền lợi, mà còn vào chính bản sắc

của chúng ta, của cả một thế hệ, của một cộng đồng. Chúng ta đã thấy điều đó trên quá nhiều mặt trận. Rồi những cuộc trục xuất diễn ra, cũng như nỗi sợ bao trùm. Mỗi sáng thức dậy là những tin trong nước, rồi ở Gaza, cơ thể tôi bị phản ứng sinh học, như bị đóng băng. Tôi phải chọn giải pháp, phải làm gì đó, tập trung vào nó, để tất cả chúng ta sẽ trở nên mạnh mẽ hơn. Và tôi nghĩ chính là giây phút đó, như có một lời gọi, hãy làm gì đó, hãy “thu dọn hành trang””

Và đó là thời khắc BA LÔ PROJECT ra đời. Cái tên Ba Lô, vốn tự nó đã nói lên tất cả ý nghĩa. Cũng là “backpack – ba lô” nhưng nó không lạnh lùng, băng giá như tiếng nhắc nhở của quân giáo Adelanto Detention Center, “pack your backpack”. Nó chứa đựng tất cả những gì gọi là tình người, và sự hy vọng.

“Chúng tôi gọi là Ba Lô là có ý nghĩa như thế. Bạn có thể không thích cái tên đó, hoặc không thích việc đưa cho ai đó vài bộ đồ lót, cái áo, kem đánh răng, để họ có một chút gì phẩm giá của người bị trục xuất khi họ ra khỏi trại giam giữ. Tôi không quan tâm người đó là ai. Tôi chọn làm việc mà tôi có thể làm. Thế là hồi Tháng Tư, tôi và Jennifer Huỳnh ngồi với nhau, cùng với 13 người nữa. Ba Lô Project ra đời,” Lê Bảo Cát kể lại qua điện thoại.

Nhóm BLP chính thức hoạt động từ Tháng Tư 2025. Các thành viên làm việc theo hình thức “truyền miệng.” Có khi chính những người bị bắt giữ giới thiệu với người cùng nhà giam tìm đến BLP. Do đó, không phải tất cả những ai bị trục xuất đều có thể có tên trong danh sách hỗ trợ của BLP.

Đề có tên trong danh sách

được BLP đón ở phi trường, gia đình của người bị trục xuất, hoặc chính người đó sẽ liên lạc với BLP hoặc tổ chức COLLECTIVE FREEDOM do Giáo sư Thảo Hà, giảng dạy Xã hội học và Tư pháp Hình sự của trường MiraCosta College, sáng lập. Cô thành lập Collective Freedom năm 2024, từ ngân sách giải thưởng cô nhận được “2024 Nancy Jamison Fund for Social Justice” – với mục đích hỗ trợ luật pháp và nhập cư, những người bị ảnh hưởng bởi trở ngại pháp lý trong hành trình tái hòa nhập cộng đồng.

“Khi nói về trục xuất, thì sự chia cách gia đình là vấn đề đau buồn nhất của những người đi. Những người này xưa phạm tội, rồi vào tù, rồi bây giờ bị trục xuất. Họ nghĩ đến cái hiểu với cha mẹ chưa trả được. Họ lo lắng không biết ai sẽ chăm sóc cha mẹ già, hoặc gia đình, con cái của họ. Đó là vấn đề tinh thần họ phải đối diện,” Thảo nói.

Thỉnh thoảng cuộc nói chuyện qua điện thoại với Thảo Hà bị gián đoạn vì cô cần trả lời điện thoại của gia đình người đang bị giữ trong trại giam chờ ngày trục xuất hoặc của người gọi ra từ trại giam.

“Cố một trường hợp tôi từng giúp. Người này bị Ice bắt ngay ở trạm xăng, khi anh đang trên đường đến đám tang của người cha. Gia đình chờ anh đến lễ tang nhưng không thấy, đã gọi cho tôi nhờ tìm giúp.”

Theo phúc trình của cơ quan Thực thi Di trú và Hải quan Hoa Kỳ (ICE), năm 2017, chính quyền Tổng thống Trump đã trục xuất 71 người về Việt Nam. Từ đầu năm 2025, với chính sách di dân trục xuất hàng loạt của thời Trump 2.0, Sở Di Trú Hoa Kỳ đã trục xuất khoảng 300 người Việt ở Mỹ. Hiện

tại, Thảo Hà nói, có khoảng gần 400 người Việt đang bị ICE bắt giữ.

BLP sẽ đón người bị trục xuất ở phi trường Việt Nam, trao cho mỗi người một ba lô. Họ được thuê chỗ lưu trú ngắn hạn, được hướng dẫn làm giấy tờ lưu trú ở Việt Nam như thẻ căn cước, hộ chiếu vì họ chỉ có trong tay hộ chiếu sáu tháng. Giáo sư Thảo Hà nói:

“Với hộ chiếu tạm, bạn không thể làm được gì ở Việt Nam, không thể tìm việc làm, không thể thuê nhà ở, không thể đi học... BLP sẽ hướng dẫn những người đó làm hồ sơ để có căn cước công dân Việt Nam.”

Khi kê về trường hợp của anh mình, cô K. có nói rằng với tám thẻ căn cước và hộ chiếu sáu tháng, anh cô không thể mua hoặc thuê xe gắn máy. Do đó, đi bộ, xe công cộng, là phương tiện duy nhất của họ.

Sự giúp đỡ này, như tâm sự của Thảo Hà, không chỉ là những vật dụng cụ thể, mà còn là một giá trị khác về tinh thần. Những người về đến Việt Nam sau hơn ba thập niên, khác biệt với văn hóa, ngôn ngữ, họ bơ vơ, bị áp lực về tâm lý. Sự mệnh của BLP là giúp họ vượt qua những ngày tháng đầu xa lạ trên quê hương. Trong nhóm những người tình nguyện viên của BLP ở Việt Nam, có những luật sư hướng dẫn họ làm những thủ tục như mở tài khoản ngân hàng để gia đình có thể hỗ trợ tài chính. Collective Freedom và BLP tìm đến những nhà hảo tâm làm kinh doanh ở Việt Nam để nhận những người bị trục xuất vào làm việc khi họ đã có căn cước công dân.

Từ tháng Tư năm 2025 đến nay, BLP và Collective Freedom đã giúp khoảng 50 người bị trục xuất về Việt Nam. Mỗi người là một

hoàn cảnh khác nhau. Trường hợp ông X. Nguyễn là một ví dụ cho một người có gia đình, anh chị em ở Mỹ. Ông có sự giúp đỡ và điều kiện từ những người thân. Em gái của ông đã bay từ Mỹ về Việt Nam để bên cạnh ông những ngày đầu bờ cõi. Nhưng rất nhiều người khác, không được may mắn đó.

Do đó, tùy hồ sơ, Collective Freedom và BLP quyết định có những hỗ trợ khác nhau về thời gian.

Có nhiều trường hợp mà khi ở Mỹ, họ không gia đình, không nhà cửa, từng phạm sai lầm, từng bị tù tội, cuộc sống của họ mỗi ngày là một màu u tối. Giáo sư Thảo Hà nói, cô đã nói chuyện rất nhiều với những người vô gia cư ở Bolsa đã bị bắt, chờ ngày trục xuất. Điều mà cô nhận được từ họ đó là, “họ chờ đợi ngày về Việt Nam,” Thảo nói. “Bị trục xuất về Việt Nam đối với họ như một cơ hội để họ bắt đầu lại từ đầu.”

“Những anh em bị trục xuất có những kỹ năng rất giỏi. Họ cần được hỗ trợ để phát triển nghề nghiệp. Tìm kiếm việc làm là một nhu cầu rất quan trọng với họ,” Bảo Cát cho biết. “Có một công việc để nuôi sống bản thân ở nơi không có thân nhân, dù là cùng ngôn ngữ Mẹ đẻ, là một phần rất quan trọng trong việc thích nghi và ổn định về cảm xúc lẫn tinh thần. Họ đã trải qua quá nhiều biến cố.” Bảo Cát nói.

Cuộc sống ở Mỹ đã là những cánh cửa đóng lại với những người này. Theo phân tích của Thảo Hà, họ không có cơ hội tẩy xóa đi vết chàm mà tay đã vướng phải. Không thể xanh, không quốc tịch, thể làm việc thì phải đi làm mới theo đúng hạn kỳ cũng là một trở ngại khi xin việc.

Xem tiếp **TRỞ VỀ** trang 4

\$1 TRIỆU

XỔ SỐ TIỀN MẶT & EASYPLAY®

THẮNG \$100,000 TIỀN MẶT MỖI THỨ BẢY TRONG THÁNG 8
CHUNG KẾT I NGÀY 30 THÁNG 8
3 NGƯỜI THẮNG \$100,000 TIỀN MẶT
VÀ HÀNG TRĂM NGƯỜI THẮNG EASYPLAY!
NHẬN VÉ SỐ TỪ NGÀY 1-30 THÁNG 8

RED
8X VÉ SỐ

PLATINUM
5X VÉ SỐ

GOLD
3X VÉ SỐ

SILVER
1X VÉ SỐ

PHẢI CÓ MẶT ĐỂ THẮNG CƯỢC

XỔ SỐ HỆ SỐ NHÂN VÉ SỐ

16X
VÉ SỐ

RED

10X
VÉ SỐ

PLATINUM

6X
VÉ SỐ

GOLD

2X
VÉ SỐ

SILVER

NHẬN 2X VÉ SỐ LÚC CHƠI MÁY KÉO HOẶC BÀI BÀN
MỖI THỨ HAI & THỨ SÁU TRONG THÁNG 8
8AM – NỬA ĐÊM

QUÉT MÃ QR HOẶC ĐẾN THE CLUB ĐỂ BIẾT THÊM CHI TIẾT

PECHANGA
RESORT CASINO.

TẬN HƯỞNG NHỮNG SỰ KẾT HỢP TUYỆT VỜI

877.711.2WIN | PECHANGA.COM | 45000 PECHANGA PARKWAY | I-15 | TEMECULA

Ban quản lý dành toàn quyền. Phải từ 21 tuổi trở lên mới được đánh bạc.
Đường Dây Giúp Đỡ Bệnh Đam Mê Cờ Bạc 1.800.GAMBLER.

Credit Union
Traveler
READERS'
CHOICE AWARDS
2024

NIỀM TIN VÀO KHOA HỌC ĐANG BỊ ĐE DỌA BỞI CÁC THUYẾT ÂM MƯU VỀ COVID

Vào cuối tháng 6 năm 2025, Nhóm Cố Vấn về Nguồn Gốc của Các Mầm Bệnh Mới (Scientific Advisory Group for the Origins of Novel Pathogens, SAGO) – các chuyên gia độc lập được Tổ chức Y tế Thế giới (WHO) mời – đã công bố bản phúc trình phân tích kỹ lưỡng về nguồn gốc của đại dịch COVID.

Kết luận từ phức trình này cho thấy, dù chưa thể xác định chắc chắn siêu vi trùng gây đại dịch bắt nguồn từ đâu, nhưng “giả thuyết siêu vi trùng lây truyền từ động vật sang người hiện là lời giải có cơ sở khoa học rõ ràng nhất.”

SAGO cũng khẳng định không tìm thấy bất kỳ bằng chứng khoa học nào cho thấy siêu vi trùng đã bị chỉnh sửa (có chủ đích) trong phòng thí nghiệm rồi thoát ra ngoài do sai sót trong an toàn về sinh học (biosafety).

Kết luận này phù hợp với nhiều tài liệu nghiên cứu được công bố kể từ khi đại dịch nổi ra, đều cho rằng COVID rất có thể bắt nguồn từ một con vật mang mầm bệnh được bày bán tại chợ Hoa Nam ở Vũ Hán, chứ không phải từ phòng thí nghiệm.

Tuy nhiên, những thuyết âm mưu về nguồn gốc COVID vẫn tiếp tục lan rộng; và đây là yếu tố đang cản trở nỗ lực phòng tránh các đại dịch sau này.

Nghiên cứu khoa học trở thành mục tiêu công kích

Một nhóm các chuyên gia nghiên cứu về sự xuất hiện của siêu vi trùng đã công bố bài báo được bình duyệt trên tạp chí Nature Medicine năm 2020, tập trung phân tích nguồn gốc của SARS-CoV-2, loại siêu vi trùng gây ra COVID-19.

đã đánh giá nhiều giả thuyết khác nhau liên quan đến việc siêu vi trùng mới có thể đã xuất hiện tại Vũ Hán vào cuối năm 2019 như thế nào. Kết luận của họ là: siêu vi trùng rất có thể xuất hiện thông qua quá trình lây lan từ động vật sang con người (zoonosis), xảy ra do nạn buôn bán động vật hoang dã tràn lan tại TQ.

Thế nhưng, công trình khoa học ấy lại bị đẩy vào tâm bão của các thuyết âm mưu và trở thành mục tiêu công kích chính trị.

Cần phải nhấn mạnh rằng: việc đặt nghi vấn siêu vi trùng SARS-CoV-2 có thể xuất phát từ phòng thí nghiệm, tự bản thân nó không phải là thuyết âm mưu. Giống như nhiều khoa học gia khác, nhóm nghiên cứu của Edward Holmes (giáo sư NHMRC và Siêu vi trùng học, Đại học Sydney) cũng từng nghiêm túc xem xét giả thuyết này (và hiện vẫn đang tiếp tục tìm hiểu). Tuy nhiên, sự thật là cho đến nay, chưa có bằng chứng nào xuất hiện để củng cố giả thuyết đó.

Những tranh luận trong xã hội về nguồn gốc COVID đang ngày càng mất đi tính khoa học khi bị chi phối bởi các ý đồ chính trị và các lập luận mang nặng yếu tố thuyết âm mưu. Không ít trong số đó đã công kích trực tiếp nhắm vào nghiên cứu của nhóm Holmes, phỉ báng những khoa học gia đã tận tâm, nghiêm túc, làm việc dựa trên dữ liệu thực tế.

Một thuyết âm mưu phổ biến cho rằng nhóm nghiên cứu đã bị các nhân vật quyền lực ép buộc phải cố sự giả thuyết rằng siêu vi trùng bắt nguồn từ con vật, không được hó hé gì đến phòng thí nghiệm. Một số

giả thuyết khác còn vu
không họ được “thưởng”
bằng các khoản tài trợ
nghiên cứu.

Tất cả những lời cáo buộc này đều sai sự thật. Chúng tôi cố tình lờ đi hoặc bóp méo toàn bộ hệ thống bằng chứng khoa học liên quan đến đại dịch. Những suy đoán này chủ yếu dựa trên vài đoạn trích rời rạc từ các cuộc trò chuyện cá nhân, rồi đem đặt thêm về quy trình khoa học cũng như tầm huyết của các nhà nghiên cứu.

Bằng chứng khoa học cho thấy điều gì?

Kể từ năm 2020, ngày càng có thêm nhiều bằng chứng mới giúp làm rõ việc SARS-CoV-2 phát sinh từ sự lây lan tự nhiên từ con vật sang người.

Ngày từ những tháng đầu năm 2020, lũ lụt siêu vi trùng có nguồn gốc từ động vật đã rất có sức thuyết phục. Nhiều điểm đặc trưng của loại siêu vi trùng này lại rất giống với các chủng coronavirus họ hàng, và đều thể hiện dấu hiệu của sự tiến hóa sinh học trong tự nhiên. Trình tự gene của siêu vi trùng hoàn toàn không có bất kỳ dấu hiệu nào cho thấy có bàn tay con người can thiệp vào.

Hơn nữa, ngành buôn bán động vật hoang dã và nuôi thú lấy lông trị giá hàng tỷ MK tại TQ thường xuyên vận chuyển các loài vật dễ mang mầm bệnh vào các khu đô thị đông người.

Nhiều người tin rằng đây chính là cách mà SARS-CoV-1, loại siêu vi trùng gây ra đại dịch SARS năm 2002, đã xuất hiện tại tỉnh Quảng Đông (TQ).

Tương tự như vậy, các phân tích chuyên sâu trong lĩnh vực dịch tễ học cho thấy rằng các ca bệnh COVID đầu tiên được phát

Những thuyết âm mưu xung quanh nguồn gốc COVID-19 không chỉ gây nhiễu loạn dư luận, mà còn cản trở các nỗ lực chuẩn bị cho đại dịch tương lai. (Nguồn: pixabay.com)

hiện đã tập trung quanh khu chợ bán động vật sống Hoa Nam tại thành phố Vũ Hán, tỉnh Hồ Bắc, vào tháng 12 năm 2019.

Nhiều nguồn dữ liệu độc lập (bao gồm các trường hợp vào bệnh viện đầu tiên, các ca tử vong do viêm phổi tăng ca bất thường, nghiên cứu kháng thể, và các ca nhiễm trong đội ngũ nhân viên y tế) đều chỉ về một điểm chung: dịch bệnh bùng phát từ khu vực có chợ này.

Năm 2022, nhóm nghiên cứu của Holmes đã chứng minh rằng các mẫu vật được thu thập từ môi trường tự nhiên (environmental samples), như đất, nước, không khí, thực vật, động vật... dương tính với SARS-CoV-2 chủ yếu tập trung tại khu vực trong chợ nơi bày bán động vật hoang dã

Đến năm 2024, một nghiên cứu tiếp theo cho thấy các mẫu vật đó cũng có chứa nhiễm thể di truyền (genetic material) của các loài động vật dễ mang siêu vi trùng, như chó gấu trúc (raccoon dogs) và cây hương (civets). Đa số dấu vết được tìm thấy trên các phương tiện và thiết bị dùng để nhốt và chuyển chở con vật trong khu chợ.

Tuy phát hiện này chưa đủ để khẳng định chắc chắn rằng những con vật đó là nguồn lây bệnh, nhưng đây

chính là dấu hiệu tiêu biểu cho thấy nếu giả thuyết siêu vi trùng lây từ thú vật sang người tại khu chợ là đúng. Và điều này cũng mâu thuẫn với kịch bản “siêu vi trùng bắt nguồn từ phòng thí nghiệm.”

Tổng thể, tất cả các bằng chứng khoa học khác nhau đều cho thấy chợ Hoa Nam chính là tâm điểm ban đầu của đại dịch COVID-19.

Đâu là lá chắn cho nhân loại trong tương lai?

Những làn sóng đồn đoán và thuyết âm mưu đã vô cùng tai hại, làm lu mờ những cuộc tranh luận học thuật, gây ảnh hưởng đến niềm tin của công chúng vào khoa học. Một số người, vì ý đồ riêng, đã cố tình tạo ra cảm giác rằng cả hai giả thuyết – siêu vi trùng “thoát ra từ phòng thí nghiệm” và “lây nhiễm tự nhiên từ động vật” – đều đáng tin như nhau. Thực chất, việc này chỉ khiến những lập luận thiếu căn cứ càng dễ lan rộng trong dư luận.

Tư tưởng bài xích khoa học, phần nào xuất phát từ những thuyết âm mưu về nguồn gốc đại dịch, hiện đang bị lợi dụng để biện minh cho việc cắt giảm sâu các khoản đầu tư cho nghiên cứu y sinh học, y tế công cộng và viện trợ quốc tế – những lĩnh vực quan

trọng để chuẩn bị ứng phó với các đại dịch mới trong tương lai.

Riêng tại Hoa Kỳ, các cơ quan đầu ngành như Cơ Quan Kiểm Soát và Phòng Bệnh (CDC) và Viện Y Tế Quốc Gia (NIH) đã bị cắt giảm nặng nề. Cơ Quan Phát Triển Quốc Tế (USAID) bị giải thể, và Mỹ tuyên bố rút khỏi Tổ Chức Y Tế Thế Giới (WHO).

Việc cố sùỵ cho những thuyết âm mưu xoay quanh nguồn gốc COVID đã khiến công chúng hiểu sai và xem nhẹ cơ nguy thật sự của đại dịch. Trái lại, khi đặt niềm tin vào bằng chứng khoa học, ta có thể thấy rằng đại dịch COVID rất có thể đã bắt đầu từ hiện tượng siêu vi trùng lây từ động vật sang người – một hiểm họa có thật, đang hiện diện và ngày càng rõ nét. Các đại dịch từ trước đến nay thường khởi phát theo cách này, và lịch sử chắc chắn sẽ lặp lại. Thế nhưng, thay vì cùng cố năng lực phòng bị, chúng ta lại đang tự tay phá bỏ những thành trì quan trọng giúp bảo vệ mình.

VB biên dịch

Nguồn: “How conspiracy theories about COVID’s origins are hampering our ability to prevent the next pandemic” được đăng trên trang [TheConversation.com](https://www.theconversation.com/2020/05/19/covid-conspiracy-theories-origins-prevention-121111).

Bác Sĩ Nha Khoa
NGUYỄN THỊ KIM ANH
12388 Brookhurst Street
Garden Grove, CA 92840
(giữa Chapman & Lampson * Cạnh Burger King)
(714) 638-2101

- Khám răng định kỳ
- Chữa răng người lớn và trẻ em
- Lấy gân máu
- Tiểu giải phẫu nha khoa
- Trị bệnh nướu răng
- Nha khoa thẩm mỹ, làm răng giả các loại, veneer bonding, tẩy trắng răng với phương pháp mới nhất
- In-Office bleaching, Digital X-Ray và các trang bị hiện đại khác đúng tiêu chuẩn OSHA

NHẬN MEDICAL & BẢO HIỂM
Giờ làm việc:
Thứ Hai Thứ Bảy: 9AM - 6PM
Chủ Nhật: 9AM - 3PM

Nữ Bác Sĩ

NGUYỄN THANH THÙY, M.D

- Tốt Nghiệp Y Khoa Hoa Kỳ tại Đại Học USC
- Tốt Nghiệp Nội Khoa Tại LAC-USC Medical Center
- Tốt Nghiệp Nhi Khoa Tại LAC-USC Medical Center Board Certified

CHUYÊN TRỊ:

Bệnh trẻ em và người lớn

Nếu quý vị muốn có một Bác Sĩ tận tâm,
kính mến người già, thương yêu trẻ em.
Xin hãy chọn Bác Sĩ Nguyễn Thanh Thùy
làm Bác Sĩ Gia Đình.

Nhận
Medical, Medicare,
Bảo Hiểm, MSI

Tel: 714-775-1628

9741 Bolsa Ave # 117 Westminster, CA 92683

DNP

www.baohiem.com

**COVERED
CALIFORNIA**

DNP Insurance Services

- Có MEDICARE Part A & B, Cần Tìm Hiểu Ghi Danh:
 - Medicare Supplement & Part D Plans
 - Medicare Advantage Plans (HMO, PPO & POS)
- Hết Hợp Lệ Medi-Cal, Cần Mua Bảo Hiểm Sức Khỏe:
 - Covered California Với Trợ Giúp Bảo Phí
 - Trực Tiếp Với Các Hãng Bảo Hiểm Y Tế Tại CA
- Du Lịch Toàn Cầu & Du Học Sinh Tại Mỹ
 - Với Các Chương Trình Bảo Hiểm Y Tế Ngắn Hạn.
- Bảo Hiểm Nhân Thọ & Chăm Sóc Dài Hạn (LTC)
- Quỹ Hưu Trí Annuities & IRA Rollovers

**Certified
Insurance Agent**

Xin Gọi Hẹn Tham Khảo Miễn Phí Với

Dzũng N. Phạm, CFP® ChFC® CLU® EA

Insurance Lic. #0B56485

(714) 531-0999

14541 Brookhurst St., Ste. C2, Westminster, CA 92683
(Góc Brookhurst & Hazard, Tầng Trệt, Phía Sau Car Wash)

Cell: 714. 925-2595

LUẬT SƯ PHÍ THẤP NHẤT

GIỜ LÀM VIỆC: Thứ Hai - Thứ Sáu: 9AM - 6PM
Thứ Bảy từ 10AM - 2PM * Chúa Nhật: Xin lấy hẹn

VĂN PHÒNG LUẬT SƯ

ANDRÉ LÂM & VICKIE HẰNG LÊ

9039 Bolsa Ave. # 218, Westminster, CA 92683
Web.site: www.andrelam.com

Trong giờ làm việc **714. 379-6449**

CHUYÊN LO BỒI THƯỜNG TAI NẠN XE CỘ

Ngoài ra văn phòng còn chuyên lo về các dịch vụ: Di trú (Immigration); Khánh tận tài sản (Bankruptcy); Ly dị cấp dưỡng (Family Law); Luật thương mại (Business Litigation); Hình luật, trộm cắp và tội đại hình; Tai nạn nghề nghiệp, v.v...

TẬN TÂM – UY TÍN

TRẺ KHỎE *ĐẸP*

MILA D'OPIZ - Kem Tế Bào Gốc của Thụy Sĩ
TỐT NHẤT - Đạt Giải OSCAR 2014 ở Âu Châu

Không cần Botox
Không cần Giải Phẫu
(Trẻ hóa Da, Săn Chắc Da, Trị Nám,
Tàn Nang)

MỊN MÀNG - TƯƠI SÁNG
Ngày trong 2 tuần đầu quý vị dùng

714.722.5769

MAIN LINE 24 HRS SERVICE

WWW.TREKHOEDEPUSA.COM

9750 BOLSA AVE, WESTMINSTER, CA 92683

Tiếp **TRỞ VỀ** trang 2

Do đó, họ hy vọng về Việt Nam như một cánh cửa mở ra cho họ con đường mới.

Đề họ có thể tự tin mở ra cánh cửa ấy, Collective Freedom và Ba Lô Project và sự giúp đỡ của cộng đồng chính là chìa khóa. Lê Bảo Cát nhắn gửi: “Tôi mong với sự giúp đỡ và thấu cảm của chúng ta, họ được thay đổi, ít nhất là họ không cảm thấy xấu hổ. Chúng ta ai cũng phạm sai lầm, không ai hoàn hảo. Con người ai cũng xứng đáng nhận cơ hội. Đây là cách chúng tôi hỗ trợ họ, trao họ một cơ hội thứ hai.”

“Nếu chúng ta cùng hiểu những người từng phạm sai lầm đó đã trả xong án tù, 10 năm, 15 năm, 20 năm..., tin rằng họ sẽ không phạm tội nữa, thì hãy cùng lan tỏa lòng trắc ẩn, sự cảm thông đến những cuộc đời,” Giáo sư Thảo Hà chia sẻ.

Kalynh Ngô

Hàng trăm người Việt đang mong đợi những vòng tay cho họ một cơ hội thứ hai trên mảnh đất quê hương đã trở nên quá xa lạ với họ. Đây là hai tổ chức đang hết lòng giúp đỡ và rất cần sự ủng hộ của cộng đồng.
Collective Freedom:
https://www.collective-freedom.org
Ba Lô Project:
Jennifer Huynh - Cat Bao Le - www.baloproject.org.
Email: baloprogram@gmail.com

Tiếp **KẾ** trang 1

đầu chữ”, chị luôn vui vẻ nói thề.

Làm lưng chừng, sống lưng chừng

Không ít người gọi đó là ‘bí quyết’ sống. Làm cho xong việc. Nói cho có chuyện. Học cho có bằng cấp. Tài nghệ “trời cho” sẽ giúp họ che lấp những khiếm khuyết. Mà dĩ nhiên, chị bạn tôi ít khi thấy mình thiếu sót. Bài viết có người đọc, rồi lại có người ‘like’, đủ để ‘tự sướng’, “đòi hỏi gì nữa,” chị dài giọng.

Lối làm vừa đủ, lối sống lưng chừng dần trở thành một thứ triết lý ngầm: ai làm hơn thì bị cho là bon chen, ai làm kỹ thì bị bảo là câu toàn thái quá, ai tươm tất, gọn gàng thì bị cho là sống hình thức “bề ngoài”, ai cầu tiến thì bị gọi là sân si, ai đặt chuẩn mực tự động bị xếp vào hạng người “quá cao” khó hòa hợp.

Trong chiếc áo khoác mang tên “tự tại”, cái không-tới-nơi bỗng trở thành một lựa chọn sống ‘sâu sắc’.

Có nhiều người biện minh: xã hội này vốn không công bằng, làm nhiều chưa chắc được gì, cố gắng để thành uổng phí. Làm đại khái lại là sống khôn ngoan. Có thể họ đã từng mơ, từng có lòng, từng lao vào đời với tin yêu rồi bị dập tắt, bị coi thường, bị làm ngơ. Cũng có thể họ chỉ không

đủ sức vượt qua, nên họ thu mình lại – không hẳn vì lười, mà vì sợ bị tổn thương thêm một lần nữa. Cái kệ trở thành cái vỏ – che đầy một niềm tin đã từng rạn vỡ.

Cũng có người biện minh kiểu hay-dở, xấu-đẹp, cao-thấp tùy cách nhìn của mỗi người. Miễn là sống đúng với “chính mình”. Miễn là hạnh phúc, là bình yên trong lòng. Làm theo khả năng, sống theo bản năng – là đủ. Tự mãn với cái gọi là “chân thật với bản thân” nên không thấy nhu cầu cần vươn lên. “Trèo cao té đau”, họ thường nói. Nhưng cái “mình là chính mình” mà họ vịn vào – đôi khi chỉ là cái cớ để xoa dịu lòng tự ái, một thứ tự tôn khoác áo tự ti. Như người cộng sản khi vào Sài Gòn sau 1975 – bắt cứ thứ gì họ không có hay không “với tôi”, họ nhanh chóng liệt chúng vào sản phẩm đồi trụy của Mỹ nguy, cảm không đụng tới.

Tự nhủ những điều trên mức mặc định là không cần thiết hay không “màng tôi”, người ta yên tâm mặc kệ, để lối sống dễ dãi trở thành thói quen. Điều đáng lo không chỉ là mất đi đam mê, hoài bão, mà là mất luôn cảm giác cần đi tới nơi tới chốn, cần làm công việc đủ trách nhiệm. Không dừng lại sửa một câu. Không cần rà soát lỗi. Không cảm nhận cảm xúc. Đề hấp tấp trở thành nhịp sống, lâu dần, cái "làm cho xong" trở thành bình thường. Và người ta ngộ nhận sự lè phè, thờ ơ, làm biếng là biết sống, biết an vui.

Chị bạn tôi có lần than thở thế giới bây giờ nhanh quá, làm gì cũng thiếu “chất lượng”. Chị rù tôi đi khóa thiền ba ngày. Tôi từ chối vì đúng ngày làm báo. Chị phẩy tay: – “Có gì mà ‘hệ trọng’ dữ. Đề chị giúp em hôm nay, ngày cái xong liền”. Chị muốn tôi đi cùng, đề thỉnh thoảng nếu “chán” hai chị em còn có thể lên ra xe ngồi... tán dóc. Một điều chị không thể hiểu, vấn đề không nằm ở thế giới, mà là ở chính bản thân, kể cả khi chị muốn lặn sâu hơn, thói quen sống trên bề mặt vẫn khiến chị lênh bênh.

Vượt Lên Chính Mình

“Chúng ta là kết quả của những gì mình lập đi lập lại. Sự xuất sắc, vì thế, không phải là hành động nhất thời, mà là sự tập luyện.”

– Aristotle.

Có người vẽ mãi vẽ hoài không xong một bức tranh. Mỗi ngày lại sửa, mỗi tuần lại thay màu sắc, đôi ánh sáng. Ba năm trôi qua, người ta tưởng ông đã bỏ ngang. Nhưng rồi bức tranh hoàn thành – là tác phẩm đề đời The Last Supper của Leonardo da Vinci.

Có người viết mãi một bản nhạc, mỗi lần mỗi bôi xóa, mỗi sửa, bẻ gãy giai điệu cũ. Giai điệu trong đầu luôn chạy đề lên giai điệu đã viết xuống. Ông viết, xóa, viết, xóa, viết lại. Không phải từ cảm hứng, mà từ sự vật lộn với trí óc. Bản giao hưởng số 5 của Beethoven ra đời – một trong những tác phẩm vĩ đại nhất lịch sử – là kết quả của sự không ngừng thử, không ngừng sai, không ngừng bắt đầu lại.

Trong lần làm việc thu âm đĩa nhạc “Gội Đầu-Bay” của Trần Dạ Từ, tôi có dịp làm việc với một vài ca sĩ, từ những giọng hát mới đến những ca sĩ hạng nhất trong dòng âm nhạc Việt. Khi tất cả mọi người khác đã hài lòng với những bài hát đã thu âm của mình, Khánh Ly vẫn tiếp tục ra vào phòng thu, hát lại, làm lại, làm lại nữa. Sau khi bài hát đã được thu ‘hoàn chỉnh’, Cô lại nói: ‘Các anh chị xin tiếp tục nghe lại, còn gì cần sửa thì sẽ sửa, phải tiếp tục sửa.’ Tôi vẫn nghe nhiều người nói Khánh Ly có giọng hát trời phú, riêng tôi hiểu đề đạt đến vị trí của mình, Cô không dựa vào tài năng trời phú, mà vào sự nghiêm chỉnh, siêng năng, tôn trọng thính giả, lương tâm nghề nghiệp, và lòng tự trọng - luôn đặt cho chính mình tiêu chuẩn cao nhất, hoàn mỹ nhất.

Trong tòa soạn Việt Báo có một người luôn được mọi người gọi đùa là "Ông giữ chùa" – không phải vì ngày nào Ông cũng đến sớm, về trễ, hiện diện bất kể giờ nào; cũng không vì Ông kiên trì, tỉ mỉ, không bỏ qua một chi tiết nào dù nhỏ nhất, mà vì Ông không bao giờ ngưng sửa "sản phẩm cuối cùng". Báo lên khuôn rồi, Ông vẫn còn tiếp tục chỉnh sửa. Có khi đứng chờ báo in ra ở nhà in, đọc lại thấy còn có thể sửa cho hay hơn, ông nâng nặc đòi bỏ tiền túi ra in lại. Hỏi vì sao phải "khó" thế – đâu ai thấy khác biệt? Ông trả lời: "Tôi thấy." Ai làm việc với ông đều nhớ mãi bài học về sự nghiêm cần trong từng việc nhỏ, nhất là đối với bản thân, vượt lên chính mình, luôn làm hết sức có thể. Mọi người tuy cảm râm, nhưng ai nấy đều hiểu nhờ những nguyên tắc không thỏa hiệp, tờ Việt Báo luôn ở cấp bậc chuyên nghiệp, và cái nghề này vẫn còn giữ được một chuẩn mực đúng phẩm giá.

Tự mãn khoác áo tự tại

Khi dễ dãi với chính mình, người ta dần dễ dãi với mọi thứ xung quanh.

Một người nói năng lủng củng vẫn được khen là “dễ thương”. Một bài nói chuyện không chuẩn bị trước, thiếu đầu đuôi, vẫn được cho là “có tâm”. Một tổng thống phát ngôn sai

ngữ pháp, lời lẽ ngây ngô thô thiển, vừa thiếu chữ vừa tự cao tự đại – vẫn được tung hô là “nói thật”. Từ việc cho qua những lỗi căn bản, người ta dần bỏ qua luôn cả điều quan trọng hơn: sự trung thực, sự tử tế, sự sâu sắc. Và khi dễ dãi đã thành thói quen, không còn ai nhận ra đó là dễ dãi nữa.

Người xưa thường nói “Tuân từ khuyến học” – không có công mài sắc, sao có ngày nên kim?

Không đủ trí tuệ căn bản để tự soi xét, người ta dễ lâm giữa sơ sai và giản dị, giữa tùy tiện và tự nhiên. Và khi cái dở không còn bị nhận ra là dở, nó trở thành thước đo mới – rồi lan rộng, rồi bám chặt như một nếp sống.

Dân gian gọi đó là “éch ngồi đầy giềng” – thấy trời chỉ nhỏ bằng miệng giềng, và tưởng rằng thế giới bao trọn trong đó. Miệng giềng càng hẹp, sự tự mãn càng lớn.

Trong xã hội hiện nay, lắm người viện dẫn triết lý “biết đủ” để sống an nhiên. Nhưng nếu không biết rõ “đủ” là gì, không phân biệt được đâu là giới hạn, đâu là khả năng, đâu là cái cớ để dừng lại – thì cái gọi là “biết đủ” ấy thật ra chỉ là một kiểu tự mãn ngọt ngào. Khi đó, sự tự tại không còn là thanh thân – mà là tự xoa dịu; không phải là bình an – mà là né tránh.

Và “sống vừa đủ” trở thành cái bẫy trời buột khả năng con người.

Bề Mặt và Chiều Sâu

Sống trong thời đại thông tin, con người ngày càng sống trên bề mặt.

Đọc tin thì chỉ đọc tựa, quá lắm là đọc bản AI tóm tắt. Du lịch thì nhét vào thật nhiều danh lam thắng cảnh chỉ đủ giờ để chụp hình. Học thì lướt video, ghi chú vào vài dòng. Làm việc chỉ vừa đủ để khỏi bị xếp nhắc. Mọi thứ đều chỉ “đủ dùng”, “đủ biết”, “đủ quen”, “đủ vui”. Cái “đủ” ấy – là cái đủ qua loa – đủ để tạo thành những phiên bản đại khái của cuộc đời.

Và người ta sống giữa trăm nghìn thứ biết, chuyện gì cũng biết, nhưng hiếm khi hiểu rõ điều gì. Thay vì nhận ra rằng mình chỉ đang nổi trên bề mặt biển thông tin – người ta viện cớ không đủ thời gian, hoặc không còn thói quen – để dừng lại và tìm hiểu. Phản ứng nhanh dần thay thế cho suy nghĩ kỹ. Một bài viết hay chỉ cần đánh giá qua số lượt ‘like’, một câu chuyện thật bị bỏ qua vì không đủ tit giật gân. Những điều phức tạp bị lướt qua, còn cái dễ hiểu – dù vô nghĩa – lại lan truyền nhanh chóng. Cái cạn thắng cái sâu. Cái rộng át cái đầy.

Cái “kệ” giờ đây không chỉ nằm trong căn gác nhỏ

của một người viết, mà len vào khắp nơi: từ phòng họp tự cao tự đại – vẫn được đường đại học, từ bản tin truyền hình cho đến lời ăn tiếng nói thường ngày. Và mỗi khi một người quyết định “kệ”, thế giới xung quanh lại mất đi một phần độ sâu.

Điều nguy hiểm là khi sống quá lâu trên bề mặt, con người không chỉ đánh mất khả năng chịu đựng chiều sâu, mà còn quên mất rằng mình từng có nó. Không phải vì không còn cảm xúc, mà vì thiếu kiên nhẫn để lắng lại. Chiều sâu đòi hỏi thời gian, nỗ lực, và cả sự can đảm để đối diện với chính mình. Trong khi bề mặt thì dễ hơn – nhanh, tiện, và không đau.

Kệ hay không kệ

Không ai bắt buộc phải chúng ta phải theo đuổi sự xuất sắc. Nhưng mỗi lần buông tay quá sớm, mỗi lần gặt đầu với cái-không-tới mà không còn cảm thấy áy náy lương tâm, mỗi khi hài lòng với cái “tạm đủ” để phớt trương chút tài mọn, là mỗi lần chúng ta dọn đường cho cái "kệ" trở thành mặc định.

Có lẽ chị bạn tôi – người viết trên căn gác – cũng chẳng muốn trở thành nhà văn. Không phải vì chị không có tài, mà vì chị đã quen với sự “tự tại” – như một vỏ bọc cho những giới hạn chị không muốn vượt qua. Cho đến khi nào chị viết không vì thói quen cầm bút, mà vì một điều buộc mình phải đào sâu, phải gắng sức, phải thành thật đến tận cùng – thì lúc đó, ý tưởng mới chấp cánh đưa chị vượt khỏi cái ngưỡng giới hạn tự mãn với ‘chính mình’.

Stephen King viết: “Complacency—that’s what kills you.” Không phải thất bại, không phải bị từ chối, mà chính sự tự bằng lòng với cái-chưa-tới của bản thân – mới âm thầm giết chết tri thức con người.

Nina HB Lê

Tiếp **DỮ LIỆU** trang 1

hành Hệ Thống Giám Sát Đánh Giá Nguy Cơ Thai Sản nhằm tìm hiểu nguyên nhân, thời điểm và địa điểm dẫn đến cái chết của thai phụ.

Đến tháng 4 năm 2025, chính quyền Trump đã cho tạm ngưng đơn vị phụ trách việc thu thập dữ liệu này.

Tính đến nay, chưa có dấu hiệu nào cho thấy dữ liệu từ BLS bị xóa hoặc can thiệp. Tuy nhiên, đã có những báo cáo cho thấy hiện tượng tương tự xảy ra ở nhiều cơ quan khác.

Bạch Ốc cũng đang giảm thiểu việc thu thập thông tin trên nhiều mặt trận — từ số người Hoa Kỳ có bảo hiểm y tế đến số học sinh ghi danh trong các trường công

— đồng thời khiến dữ liệu do chính phủ quản lý trở nên khó tiếp cận với công chúng. Tổng thống Trump còn đang thúc đẩy giải thể một số cơ quan, như Bộ Giáo Dục, vốn chịu trách nhiệm thu thập dữ liệu quan trọng liên quan đến nghèo đói và bất bình đẳng.

Không chỉ vậy, chính quyền còn bắt đầu xoá bỏ các trang mạng và kho dữ liệu từng dùng để phổ biến thông tin đến công chúng.

Dữ liệu là huyết mạch của mạng lưới an sinh

Là người nghiên cứu vai trò của dữ liệu trong quyết sách chính trị – đặc biệt là khi nào và vì sao giới chức chính phủ quyết định thu thập chúng – tôi nhận thấy dữ liệu tốt là yếu tố tối cần. Không chỉ đối với chính trị gia, mà còn đối với giới báo chí, giới vận động, và cử tri. Khi thiếu dữ liệu, việc xác định một chính sách đang thất bại trở nên khó khăn hơn rất nhiều. Và càng khó hơn nữa khi muốn giúp đỡ những người không có thể lực chính trị.

Từ khi ông Trump nhậm chức nhiệm kỳ hai, tôi theo dõi sát sao các trường hợp gián đoạn, cắt giảm ngân sách hoặc loại bỏ dữ liệu liên quan đến các chương trình an sinh xã hội – như trợ cấp thực phẩm hay dịch vụ hỗ trợ người khuyết tật.

Tôi cho rằng việc can thiệp thu thập dữ liệu sẽ khiến người ta khó xác định ai đủ điều kiện hưởng các chương trình này, và hậu quả sẽ ra sao nếu họ bị mất quyền lợi. Tôi cũng tin rằng, sự thiếu vắng dữ liệu sẽ khiến các nhà vận động khó lòng phục hồi các chương trình an sinh trong tương lai.

Vì sao chính phủ phải thu thập dữ liệu?

Không thể đánh giá chính sách hay chương trình nào đang phát huy hiệu quả nếu không có dữ liệu đáng tin cậy, được ghi nhận liên tục qua thời gian.

Chẳng hạn, nếu không có hệ thống đo lường chính xác số người cần được trợ giúp lương thực, chính phủ sẽ không thể tính toán ngân sách cho Chương Trình Hỗ Trợ Dinh Dưỡng Bổ Sung (SNAP), hay WIC – chương trình hỗ trợ phụ nữ, trẻ sơ sinh và trẻ nhỏ. Hay như dữ liệu về số người đủ điều kiện và đã ghi danh Medicaid trước và sau khi Đạo Luật Chăm Sóc Y Tế Giá Phải Chăng (ACA) được ban hành vào năm 2010 – cho thấy hàng triệu người dân đã có bảo hiểm y tế.

Các trường đại học, tổ chức truyền thông, viện nghiên cứu và tổ chức phi lợi nhuận vẫn đang thu thập

xem tiếp **DỮ LIỆU** trang 6

PHỞ KHÔNG HÔI

BÁNH CUỐN TRÁNG TAY

Duy nhất tại hải ngoại
PHỞ TÀU BAY LÝ THÁI TỔ
Chính truyền

Phục vụ khách sành ăn phở

PHỞ TÀU BAY L.T.T. #1

CHÍNH GỐC PHỞ TÀU BAY LÝ THÁI TỔ SAIGON

3610 W. FIRST ST., #C, SANTA ANA, CA 92703

Tel: (714) 531-6634

CHÀO MỪNG ĐẾN ĐỊA NGỤC

BÊN TRONG NHÀ TÙ EL SALVADOR NƠI HOA KỲ TRỰC XUẤT DI DÂN

Một người bị đánh đến bất tỉnh. Nhiều người khác bước ra khỏi phòng biệt giam với thân thể đầy vết bầm, có người nôn ra máu, có người không đi nổi. Một người trở về phòng giam trong nước mắt, nói rằng mình vừa bị xâm phạm tình dục - theo bài viết trên tờ The Washington Post ngày 1 tháng 8 năm 2025.

“Đập nó như đập con piñata!” – các cai ngục hò hét giữa trận đòn, theo lời kể của những người bị giam. Họ gọi nơi ấy là “La Isla” – Hòn Đảo – căn phòng biệt giam tâm tối, nơi nhiều người Venezuela bị trục xuất từ Hoa Kỳ kể rằng họ chịu đựng những hành hạ tàn khốc nhất trong suốt 125 ngày ở Trung Tâm Giam Giữ Khủng Bó (CECOT) tại El Salvador.

Qua cuộc phỏng vấn 16 người Venezuela vừa được trả về nước sau 4 tháng bị giam giữ, tờ Washington Post đã ghi nhận được hình ảnh rõ nét nhất từ trước đến nay về đời sống bên trong nhà tù khổng lồ, nơi hiện có khoảng 14.000 người El Salvador bị giam mà không được tiếp xúc với luật sư hay liên lạc với bên ngoài.

Họ là một phần trong chiến dịch trục xuất hàng loạt do Tổng thống Donald Trump khởi xướng trong nhiệm kỳ thứ hai. Dù một số người bị cáo buộc là thành viên băng đảng Tren de Aragua, hồ sơ tòa án cho thấy phần đông trong số họ không hề có tiền án.

Theo lời kể, các tù nhân thường xuyên bị đánh đập, bị từ chối điều trị y tế đủ

mắc bệnh tiểu đường, cao huyết áp hay suy thận. Họ bị giam chung trong các phòng 20 người, nằm trên giường sắt không lót, dưới ánh đèn chói 24/24. Họ phải tắm giặt và đi vệ sinh nơi không có vách ngăn, và hiếm khi được ra khỏi phòng.

“Ngạc Nhiên” Trên Đường Bị Trục Xuất

Ngày 15 tháng 3, họ bị còng tay, chân và bụng, bị đưa lên ba chuyến bay từ Texas. Nhiều người tin rằng mình sẽ được đưa về Venezuela. “Chúng tôi cho các anh một bất ngờ,” một viên chức di trú nói.

Khi máy bay hạ cánh, họ thấy cờ El Salvador bay trước mắt. Người trên máy bay hoảng loạn. Một phụ nữ đọc to tài liệu mình nhận được: họ sẽ bị giam ít nhất một năm tại El Salvador.

Một số người không chịu xuống máy bay. Theo lời kể, một phụ nữ bị đánh ngay trên máy bay. Các tù nhân bị kéo, đẩy, đá và đập vào thành xe buýt, máu văng đầy. Một người nài nỉ: “Tôi không phạm tội. Xin cho tôi nói chuyện với ai đó.” Lập tức, anh bị chĩa súng vào sườn, nghe lệnh: “Chạy đi, đồ khốn.”

“Chào mừng đến El Salvador!” – những lính gác trùu đầu hét lên – “Chào mừng đến địa ngục!”

Không Quyền, Không Luật, Không Lối Thoát

Tại CECOT, họ bị cạo đầu, tước hết đồ đạc, bị ép quỹ giữa các nhiếp ảnh gia và lính canh. Giám đốc trại

giam tuyên bố: “Tại đây, các người không có quyền. Không có luật sư. Không có mặt trời. Không có thịt hay gà. Cách duy nhất để ra khỏi đây là trong một cái túi đen.”

Trại CECOT là một pháo đài khổng lồ do Tổng thống Nayib Bukele cho xây từ năm 2023 trong chiến dịch truy quét băng đảng. Rào điện bao quanh, 19 tháp canh, phòng giam không cửa sổ, không quạt, mùi hôi thối của phân người, mồ hôi và máu khô bám đầy tường. Mỗi phòng giam chứa đến 80 giường sắt xếp chồng, người nằm sát người. Có người bị từ chối thuốc. Có người co giật vì tiêm sai insulin. Có người bị đánh đến không đi nổi, phải nằm mẹp người, nhờ bạn tù đút ăn.

Bị Xâm Phạm, Bị Bỏ Quên, Bị Ép Im Lặng

Tù nhân Andry Hernández kể lại việc anh bị bốn người đưa vào “La Isla”, ép quan hệ tình dục bằng vũ lực. Trở về phòng giam, anh khóc, không dám lên tiếng vì sợ bị đánh thêm. Những kẻ khác chỉ biết im lặng và tự hỏi: Ai còn nghe tiếng kêu của họ?

Khi sức chịu đựng cạn kiệt, họ tuyệt thực bốn ngày, không ăn không uống, rồi lấy máu viết lên giường: “Chúng tôi không phải khủng bố. Chúng tôi là di dân.” Có người lấy ống sắt cạy giường, phá khóa, quăng xà bông và nước trái cây vào lính gác. Họ bị đánh bằng đạn cao su, bị ép quỹ, bị đưa vào La Isla, bị

Hơn 250 người bị Hoa Kỳ trục xuất về El Salvador tại San Salvador, vào ngày 16 tháng 3 năm 2025. (Ảnh của El Salvador Presidency/ Tài liệu phát tay/Anadolu qua Getty Images).

đánh theo lượt. Một người bị gãy răng, người khác trật khớp tay. “Hôm đó là ngày đôn tàn bạo nhất,” một người nói.

Khi Có Khách, Có Nệm – Khi Khách Rời, Lại Vào Địa Ngục

Khi có đoàn Hồng Thập Tự ghé thăm, mỗi phòng được phát kem đánh răng, dao cạo, lăn khử mùi – và một tấm nệm mỏng. Những ai có thương tích được giấu đi. Khi họ hát quốc ca Venezuela, giám đốc nhà tù vội vàng cắt ngắn chuyến thăm của phái đoàn Hoa Kỳ.

Trong những ngày cuối ở đó, họ được cạo râu, cắt tóc, mặc áo sạch. Một viên chức nói: “Đánh răng đi.” Rồi lúc 5 giờ sáng ngày 18 tháng 7, họ được đưa lên xe buýt. Một người mặc đồng phục mang cờ Venezuela bước vào. Họ đang được đưa về nhà.

Trở Về Nhưng Không Thể Quên

Trên máy bay trở về Venezuela, họ cùng nhau hát: “Nếu ta có đức tin bằng hạt cải, ta sẽ bảo anh em: chúng ta rời khỏi đây – và khóa sẽ gãy!”

Nhưng khi về tới nơi, họ bị mật vụ SEBIN – cơ quan mật vụ của Tổng thống Maduro – đón sẵn. Trước

khi gặp lại gia đình, một người kể rằng anh bị buộc quay video cảm ơn chính phủ, và bị cảnh cáo rằng nếu vượt biên thêm lần nữa mà bị bắt, sẽ bị truy tố tội phản quốc.

Một số người, dù từng bỏ trốn khỏi chế độ độc tài Maduro, nay lại thấy biết ơn vì chính phủ đã thương lượng để đưa họ về. Nhưng nhiều người vẫn mong một ngày được trốn khỏi đất nước đầy bạo lực của họ – một khi Trump không còn tại vị.

Không phải ai cũng dám đi lại. Như Molina nói: “Giấc mộng Mỹ hóa ra là một cơn ác mộng.”

VB biên dịch

Nice Smiles

Dental Group

www.nicesmilesdentalgroup.com

CHRISTOPHER DAI NGUYEN D.D.S. & ASSOCIATES

• **Tiền Sĩ Nha Khoa tại đại học U.S.C. Hoa Kỳ.** • **Kinh nghiệm hành nghề nhiều nơi.**

- Free consultation (with only \$10/ X-ray film)
- Mổ Gum (gum sugery) do bác sĩ chuyên khoa về nướu răng dùng tia sáng laser
- NHẬN: Bảo hiểm PPO, Medical, và Medcaire.

From **\$50**
Exam & 2X-Rays
(Regular Cleaning)

NHA KHOA TỔNG QUÁT · THẨM MỸ & IMPLANT			
From \$250 Deep Cleaning	From \$400 PFM Crown	From \$100 Extraction	From \$250 Bleaching (For 1 hour)
From \$300 Root Canal (1 Canal)	From \$700 Implant (Made in USA)	\$300 Custom Abutment	\$500 Custom Implant Crown

7611 Westminster Blvd., Westminster, CA 92683
(714) 379-2144 / (714) 379-2444 / (714) 877-5550 Text Message

PHÒNG MẠCH MỚI - KHỬ TRÙNG TIÊU CHUẨN OSHA
TẬN TÂM - KỸ LƯỜNG - NHỆ NHÀNG

Giờ làm việc:
Thứ Hai-Thứ Sáu: **9AM - 5PM**
Thứ Bảy: **9AM - 4PM**
Chủ Nhật: **By Appointment only**

TỔ HỢP LUẬT SƯ

DAVID M. WARD & ASSOCIATES

Attorney At Law

KINH NGHIỆM TỪ NĂM 1979 VỀ TAI NẠN XE CỘ VÀ THƯƠNG TÍCH CÁ NHÂN

9842 Bolsa Ave., #203, Westminster, CA 92683

CHUYÊN VỀ TAI NẠN XE CỘ, SỞ LÀM VÀ THƯƠNG TỔN CÁ NHÂN

TAI NẠN: XE CỘ, SỞ LÀM, NHÀ HÀNG, SIÊU THỊ, TỘI PHẠM, BẤT CẦN Y TẾ V.V...

Luật Sư có mặt tại Văn phòng mỗi ngày để Quý vị có thể tham khảo trực tiếp.

Chính Luật sư Mỹ thương thảo với hãng Bảo hiểm và tranh cãi tại Tòa.

Quý vị không phải trả lệ phí nếu không được bồi thường.

Xin liên lạc Phụ Tá: **DŨNG PHẠM**

Tốt nghiệp Đại Học Tiểu Bang California

Bus: (714) 636-1228

Sau giờ làm việc, xin gọi: **(714) 906-6440**

XE ĐÒ HOÀNG

SAN DIEGO □ LITTLE SAIGON □ LOS ANGELES □ SACRAMENTO □ SAN JOSE □ OAKLAND □ SAN FRANCISCO □ ARIZONA (Lic # PSC 12777)

WWW.XEDOHOANG.COM
lowfarebus@yahoo.com

Please call ahead to book your ticket
Xin gọi trước để đặt vé.
Business Hours:
8:00am – 8:00pm.

NAM CALI

KHỞI HÀNH:
WESTMINSTER: 9:15AM
* ABC Supermarket - 8970 Bolsa Ave./Magnolia 92683
EL MONTE: 10:00AM
* Thuận Phát Market - 2650 N. Rosemead Blvd/Garvey 91733
CHINA TOWN: 10:25AM
* Metro Station - 1231 N Spring St/College St. 90012
Có thêm chuyến **4:00 PM (Fri & Sun)** tới San Jose

ĐẾN:
SAN JOSE: 4:15PM
OAKLAND: 5:30PM
SAN FRANCISCO: 6:00PM
SACRAMENTO: 5:00PM

BẮC CALI

KHỞI HÀNH:
SAN FRANCISCO: 6:30AM
* McDonald - 590 Vanness/Golden Gate 94102
OAKLAND: 7:00AM
* Bánh Mì Ba Lệ - 1909 International Blvd/19th 94606
SAN JOSE: 8:30AM
* Lee's Sandwiches - 2525 King/Burdette Dr. 95122
SACRAMENTO: 7:30AM
* Hương Lan Sandwiches - 6930 65th/Stockton 95823
Có thêm chuyến **5:00PM (Fri & Sun)** từ San Jose

ĐẾN
CHINA TOWN: 2:00PM
ELMONTE: 2:15PM
WESTMINSTER: 3:00PM

CALI - ARIZONA

KHỞI HÀNH:
WESTMINSTER: 8:00AM
* ABC Supermarket - 8970 Bolsa Ave./Magnolia 92683
CHINA TOWN: 8:20AM
* Metro Station - 1231 N Spring St/College St. 80012
EL MONTE: 8:45AM
* Thuận Phát Market - 2650 N. Rosemead Blvd/Garvey 91733
ONTARIO: 9:30AM
* Jack in the Box - 4351 Ontario Mill Park Way/Ontario 91764

ĐẾN:
PHOENIX: 3:30PM
TEMPE: 4:00PM
CHANDLER: 4:30PM

ARIZONA - CALI

KHỞI HÀNH:
CHANDLER: 8:00AM
* Lee's Sandwiches - 1901 W. Warner/Dobson 85224
PHOENIX: 8:30AM
* Super L Ranch Market - 668 N 44th St. Tempe/ E. Cofco Center Dr. 85008
PHOENIX: 9:00AM
* Lam's Supermarket - 6740 W. Indian School Rd./ 67th Ave. 85033

ĐẾN:
ONTARIO: 2:00PM
EL MONTE: 3:00PM
CHINA TOWN: 3:15PM
WESTMINSTER: 3:30PM

Toll Free: 1-888-8ĐI XE ĐÒ / 1-888-834-9336

San Jose 408. 729-7885 Santa Ana 714. 839-3500

Tiếp **DỮ LIỆU** trang 4

dữ liệu liên quan đến các chương trình an sinh và ảnh hưởng của chúng đối với người có thu nhập thấp. Những nỗ lực ngoài chính phủ này có thể sẽ tiếp tục, thậm chí tăng cường. Nhưng khó có khả năng những nỗ lực này có thể thay thế hoàn toàn hệ thống dữ liệu chính phủ – chưa nói đến chuyện thay thế toàn bộ.

Vì là cơ quan thực thi chính sách, chính phủ ở vị thế độc nhất để thu thập và lưu trữ dữ liệu nhạy cảm qua thời gian dài. Đó là lý do vì sao việc xoá bỏ hàng ngàn trang mạng chính thức có thể để lại hậu quả lâu dài.

Chính sách thời Trump khác biệt ra sao?

Việc chính quyền Trump cho tạm ngưng, cắt giảm ngân sách và bóp nghẹt dữ liệu công là một sự đoạn tuyệt rõ rệt với các tổng thống trước.

Từ thập niên 1930, các nhà khoa học xã hội Hoa Kỳ và giới làm chính sách địa phương đã nhận ra tiềm năng của dữ liệu để xác định chính sách nào hiệu quả, chính sách nào phung phí. Kể từ đó, các nhà lập pháp ở cả hai phía chính trường đều dần quan tâm hơn đến việc sử dụng dữ liệu nhằm cải thiện hiệu năng chính phủ.

Phong trào này tăng mạnh từ năm 2001, khi Tổng thống George W. Bush xem việc chính phủ phải có trách nhiệm giải trình bằng kết quả đo lường là một ưu tiên hàng đầu.

Ông xem dữ liệu như công cụ quan trọng để giám lãng phí và đo hiệu quả chính sách. Luật cải cách giáo dục No Child Left Behind do ông đề xướng đã mở rộng mạnh việc thu thập và công bố dữ liệu học sinh tại các trường công lập từ mẫu giáo đến lớp 12.

Sơ với thời Obama và Biden

Tổng thống Barack Obama và Joe Biden đều xem dữ liệu là chìa khoá để đánh giá hiệu quả chính sách đối với người nghèo – nhóm vốn ít có tiếng nói chính trị.

Ông Obama thành lập một nhóm chuyên trách để tìm cách thu thập, phân tích và lồng ghép dữ liệu hữu dụng vào các chương trình an sinh. Ông Biden tiếp tục triển khai nhiều đề nghị từ nhóm này.

Chẳng hạn, ông yêu cầu thu thập và phân tích dữ liệu nhân khẩu khi đánh giá tác động của chính sách mới – từ thay đổi điều kiện vay mua nhà, mở rộng hạ tầng Internet, cho đến vận động người dân ghi danh vào Medicaid và Medicare.

Vì sao tài thiết sẽ rất khó Khi không có đủ dữ liệu, việc bảo vệ các chương trình an sinh trở nên khó khăn hơn. Người ta khó chứng minh rằng việc giúp người nghèo đi khám bác sĩ, có thức ăn tươi hoặc chỗ ở ổn định là ít tốn kém hơn để mặc họ sống trong cảnh nghèo túng triển miên.

Chặn đứng việc thu thập dữ liệu cũng sẽ khiến việc phục hồi ngân sách sau khi một chương trình bị cắt hoặc đóng cửa trở nên gay go. Những người từng thụ hưởng sẽ khó thuyết phục được công chúng rằng cần đầu tư lại – hoặc lập chương

trình mới.

Nếu không có đủ dữ liệu, ngay cả những chính sách thiện chí trong tương lai cũng có thể phản tác dụng – và gây khó khăn thêm cho những vấn đề vốn cần được giải quyết – ngay cả khi chính quyền Trump đã rời sân khấu chính trị.

Cung Đô biên dịch

Nguồn:

Dịch từ bài gốc: “By firing the Bureau of Labor Statistics chief, the Trump administration raises concerns that it may further restrict the flow of essential government information” của Sarah James, đăng trên The Conversation ngày 17/07/2025, cập nhật 04/08/2025.

Tiếp **VIẾT** trang 1

Chung Kết Tác Giả Tác Phẩm trong năm là 10,000 mỹ kim. Hộp mật phát giải và ra mắt sách năm thứ nhất đã được tổ chức tại Richard Nixon Library, Yorba Linda, California, ngày 29 tháng Mười Một 2000. Từ đây, liên tục bao năm qua, mỗi ngày, mỗi tuần đều có phổ biến bài viết mới, trên các ấn bản Việt Báo và Việt Báo Online. Quốc Hội Hoa Kỳ trong khóa họp ngày 28 tháng Bảy 2010, đã chính thức tuyên dương Việt Báo về giá trị văn hoá, lịch sử mà chương trình Viết Về Nước Mỹ đạt được.

Sang năm thứ 25, sách “Viết Về Nước Mỹ” do Việt Báo ấn hành đã được 24 cuốn, mỗi cuốn 640 trang, trên 15,000 trang sách. Ngoài các ấn bản chính thức của Việt Báo, hàng ngàn bài viết cũng liên tiếp được trích đăng lại trên các sách báo Việt ngữ trong ngoài nước, nhiều cuốn sách được in đi in lại. Không kể số lượng người đọc sách báo, chỉ riêng tổng số lượt đọc Viết Về Nước Mỹ trên Việt Báo online hiện đã trên 800 triệu. Một số tác giả có bài viết đạt kỷ lục trên dưới 1 triệu lượt người đọc. Trên 6000 bài viết của hàng ngàn tác giả Viết Về Nước Mỹ trong 25 năm qua hiện được phổ biến trên Vietbao.com. Bạn đọc có thể vào “Danh Sách Tác Giả” gõ tên để đọc bài và xem thêm những bài khác do cùng một người viết. Sau đây là danh sách các tác giả sẽ nhận giải thưởng VVNM 2025.

7 GIẢI ĐẶC BIỆT

1. Nhị Độ Hoàng Mai, bài “Thử Làm Điều Mới Lại”

Tác giả lần đầu tham dự VVNM với bài “Một Ngày Thăm Trường Võ Bị West Point” vào đầu năm 2024. Bà hiện định cư ở Texas và làm việc trong ngành giáo dục.

Số bài viết trong năm: 9.
<https://vvnv.vietbao.com/p/247874a248041/thu-lam-dieu-moi-la>

2. Huỳnh Thanh Tú, bài “Bể Nước Ngầm Houston”

TG là giáo viên tiểu học trước khi cùng gia đình định cư Mỹ năm 2001. Bà từng làm việc cho học khu tại Houston, Texas trước khi về hưu. TG tham dự VVNM từ đầu năm 2024 với bài viết đầu tiên “Áo khoác để ngoài cửa”.

Số bài viết trong năm: 7.
<https://vvnv.vietbao.com/p/248040a248051/be-nuoc-ngam-houston-mot-cong->

trinh-kien-truc-tuyet-voi

3. Sôi Ngọc, bài “Cay Nghiệt”

Tác giả lần đầu tham dự VVNM từ năm 2023 với bài Cay Nghiệt. Cô hiện đang làm cố vấn đầu tư tài chính cho một ngân hàng tại Montreal, Canada. Tác giả cho biết có dự định về hưu non để làm những việc mình từng đam mê như viết lách, đi du lịch, ca hát.

Số bài viết trong năm: 3.
<https://vvnv.vietbao.com/p/247750a247842/cay-nghiet>

4. Việt An, bài “Giác Mơ Mỹ”

Tác giả Việt An sinh năm 1976, qua Mỹ năm 1993, định cư ở Austin, Texas. Cô từng là kỹ sư điện tử ở Intel, nay là nhân viên của bộ Ngân khố, đồng thời là thông dịch viên tự do. Bài viết đầu tiên của cô tham dự chương trình VVNM từ đầu năm 2025 kể về những thành công trong việc thực hiện “Giác Mơ Mỹ” của người Việt nơi hải ngoại.

Số bài viết trong năm: 4
<https://vvnv.vietbao.com/p/248040a248062/giac-mo-my>

5. Nguyễn Mộng Giang, bài “Bóng Ma Trong Sông Bải”.

TG Nguyễn Mộng Giang sinh trưởng tại Việt Nam, nay định cư ở Hoa Kỳ. Bà lần đầu tham gia chương trình VVNM vào tháng 5-2024 với bài “Đời bồng quạnh hiu” Tác giả cho biết sở thích của bà là làm thơ, viết văn, phổ nhạc. Bà đã có được vài tuyển tập truyện ngắn.

Số bài viết trong năm: 5.
<https://vvnv.vietbao.com/a/247957/bong-ma-trong-song-bai>

6. Phước An Thy, bài “Bạn Bè Thân Ở Mỹ”

Tác giả qua Mỹ trong một gia đình H.O. từ tháng Sáu năm 1994, vừa làm vừa học và tốt nghiệp kỹ sư điện tử. Là cư dân Garden Grove, California, lần đầu dự Viết Về Nước Mỹ từ 2018, ông đã nhận giải Đặc biệt về Huê Tết Mậu Thân và giải Đặc biệt năm 2023.

Số bài trong năm: 7.
<https://vvnv.vietbao.com/a/248029/ban-be-than-o-my>

7. Chính Vũ, bài “Bão Và Mất Điện”

Tác giả lần đầu dự Viết Về Nước Mỹ từ tháng 9, 2018. Ông tên thật Trần Vinh, thầy giáo hưu trí, định cư tại Hoa Kỳ từ năm 2015, hiện là cư dân Springfield, MA.

Số bài trong năm: 2.
<https://vvnv.vietbao.com/p/247874a247967/bao-va-mat-dien>

10 TÁC GIẢ VÀO DANH SÁCH CHUNG KẾT 2024-2025 + 1 GIẢI PHÓNG SỰ ĐẶC BIỆT VVNM 2025

1. Biển Cát, bài “Mùa Giáng Sinh Về” và “Ba Mươi Tết”

Tác giả tên thật là Trần Hương Thủy hiện sống tại South Carolina. Tác giả là một cây bút được yêu mến và đọc nhiều nhất trên trang mạng VVNM, số lượng độc giả của Bà bỏ xa tất cả những cây bút khác. Bà vừa nhận giải Vinh Danh Tác Phẩm 2023. Hai bài Mùa Giáng Sinh Về và Ba Mươi Tết viết về đời sống người

Việt tại đất Mỹ, với những chi tiết thường ngày mà cảm động.

Tác giả viết rất đều tay, góp nhiều bài xuất sắc trong năm.

Số bài viết trong năm: 14
<https://vvnv.vietbao.com/a/247869/mua-giang-sinh-ve>
<https://vvnv.vietbao.com/a/248055/ba-muoi-tet>

2. Lại Thị Mơ, bài “Bà Ta Cháu Tây” và “Vết Xe Đổ”

Tác giả lần đầu dự Viết Về Nước Mỹ từ 2017 và đã nhận giải đặc biệt năm thứ mười tám và giải Danh Dự năm 2023. Bà cho biết bút hiệu là tên thật, trước là nhà giáo tại Việt Nam, định cư tại New Jersey năm 1994 theo định HO.

Số bài góp trong năm: 7
<https://vvnv.vietbao.com/p/247874a247913/ba-ta-chau-tay>
<https://vvnv.vietbao.com/p/248040a248064/vet-xe-do>

3. Duy Nhân: “Viết Văn Ở Mỹ” và “Xin Đùng Đẽ Nữa”

TG Duy Nhân tên thật Nguyễn Đức Đạo hiện ở tại Chicago, tiểu bang Illinois. Tác giả đã đóng góp nhiều bài Viết Về Nước Mỹ và lãnh nhiều giải từ năm 2001. Tác giả nay đã 80 tuổi, về hưu từ nhiều năm qua. Ông mới bay về Cali lãnh giải Danh Dự VVNM 2023.

Số bài góp trong năm: 8
<https://vvnv.vietbao.com/p/247874a247993/viet-van-o-my>
<https://vvnv.vietbao.com/a/247943/xin-dung-de-nua>

4. Kim Loan: Ngàn Lối Tạ Ôn / Từ Thằng Tư Đen Đến Mỹ Quốc

Tác giả tên thật là Nguyễn Thị Kim Loan, sinh năm 1966, là cô giáo tiểu học khi còn ở Việt Nam. Vượt biên và sống ở trại tỵ nạn Thailand từ 1989-1993. Định cư tại Canada từ 1994 đến nay. Tác giả nhận giải Đặc Biệt VVNM 2021 và mới nhận Giải Vinh Danh Tác Giả năm 2023.

Số bài góp trong năm: 20
<https://vvnv.vietbao.com/p/247874a248027/ngan-loi-ta-on>
<https://vvnv.vietbao.com/a/247923/tu-thang-tu-den-den-my-quoc>

5. Lê Đức Luận: Làm Lo Xe Bus và Chuyện Dài Di Dân Gốc Mẽ

TG Lê Đức Luận lần đầu tham dự VVNM năm 2021 với bài “Ngâm ra mới thấy thèm”. Tốt nghiệp Khóa 1 Trường ĐH/CTCT/ Đà Lạt, trước năm 1975 ông là sĩ quan, làm việc trong Ủy Ban Bình Thự - Tổng Cục/CTCT/QL VNCH – Sài Gòn. Sau năm 1975, Ông bị “tập trung cải tạo” 7 năm. Sang Mỹ năm 1986. Tác giả vừa nhận giải Danh Dự năm 2023.

Số bài góp trong năm: 10
<https://vvnv.vietbao.com/p/247874a247973/lam-lo-xe-bus>
<https://vvnv.vietbao.com/p/247874a248020/chuyen-dai-di-dan-goc-me->

6. Trương Ngọc Anh, bài “Di Dân Nga Trên Nước Mỹ” và “Chuyện Đời Không Bình Thường”

Trương Ngọc Anh là tác giả Viết Về Nước Mỹ ngay từ

năm đầu tiên. Sau vụ khủng bố tấn công làm nổ tháp đôi ở New York, cô viết bài "Tiểu Hợp Chúng Quốc" kể chuyện sở làm, một công ty chủ nhân người Á Rập Hồi Giáo, nhưng hàng trăm nhân viên đủ gốc Á Âu, Do Thái... sống với nhau hòa thuận. Bài viết được trao tặng giải thưởng Danh Dự năm 2002.

Số bài góp trong năm: 3
<https://vvnv.vietbao.com/a/248099/di-dan-nga-tren-nuoc-my>
<https://vvnv.vietbao.com/p/247874a247886/chuyen-doi-khong-binh-thuong>

7. Minh Thúy Thành Nội: “Màn Sương Đêm” và “Đi Qua Miền Quá Khứ”

TG bắt đầu tham gia Viết Về Nước Mỹ từ tháng 11, 2018, với bài “Tình người hoa nở”. Cô tên thật là Nguyễn thị Minh Thúy, sinh năm 1955. Qua Mỹ năm 1985, hiện là cư dân thành phố Hayward thuộc Bắc Cali. TG nhận giải Vinh danh Tác giả 2023. Tác giả viết đều và góp nhiều bài xuất sắc trong năm, bà cũng là một cây bút được yêu thích và được đọc nhiều nhất ở website VVNM, với số lượng gần xấp xỉ với tác giả Biển Cát.

Số bài đóng góp: 19
<https://vvnv.vietbao.com/p/247874a248039/man-suong-dem>
<https://vvnv.vietbao.com/p/247874a248014/di-qua-mien-qua-khu>

8. Triều Phong: “Màn Xuân Trên Đất Mới” và “Đường Vào Học Viện Không Quân Hoa Kỳ”

Tác giả từng nhận giải Danh Dự Viết Về Nước Mỹ 2014. Ông tên thật Trần Phương Ngón, đã sống ở trại tỵ nạn PFAC Phi Luật Tân gần mười một năm, hiện là cư dân Dayton, Ohio.

Số bài đóng góp: 5
[https://vvnv.vietbao.com/a/247838/duong-vao-hoc-vien-khong-quan-hoa-ky-usafa-](https://vvnv.vietbao.com/p/247874a248009/mam-xuan-tren-dat-moi)

9. Hoàng Đình Minh Long: “Dịch Vụ Khách Hàng” và “Cò Mồi”

TG định cư tại Mỹ từ năm 1991 và hiện là kỹ sư phần mềm cho Raytheon. TG đã tham gia VVNM từ năm 2002 và nhận giải Danh Dự Viết Về Nước Mỹ 2017.

Số bài đóng góp: 9
<https://vvnv.vietbao.com/p/247874a247926/dich-vu-khach-hang>
<https://vvnv.vietbao.com/a/247883/co-moi>

10. Võ Phú: “Tôi Là Một Door-Dasher” và “Con Cái Xứ Này”

Võ Phú tham dự Viết Về Nước Mỹ từ năm 2004. Võ Phú sinh năm 1978 tại Nha Trang-Việt Nam; định cư tại Virginia-Hoa Kỳ, 1994; tốt nghiệp cử nhân Hóa, Virginia Commonwealth University. TG hiện làm việc và học tại Medical College of Virginia. TG đã nhận giải Danh Dự Viết về nước Mỹ từ 2019.

Số bài đóng góp: 7
<https://vvnv.vietbao.com/p/248040a248063/toi-la-mot-door-dasher->
<https://vvnv.vietbao.com/a/247981/con-cai-xu-nay>

Giải Phóng Sự Đặc Biệt VVNM – Tác giả “Thăng Chu với loạt bài “Homeless ở Đại Lộ Bolsa” (Thay thế giải Việt Bút năm nay)

Năm nay không có giải Việt Bút-Trùng Quang, nhưng đề nghị trao Giải phóng sự VVNM về “Homeless ở Đại Lộ Bolsa”, là loạt bài của tác giả Thăng Chu, sinh năm 1962 hiện là cư dân Garden Grove. Ông là mục sư Minister at Community of Agape Love Church. Bài VVNM đầu tiên của ông là “Chi Cần Một Tay” đã phổ biến đầu năm 2016. Sau 8 năm, tác giả trở lại VVNM gần đây với loạt bài “Homeless ở Đại Lộ Bolsa”, kể lại những câu chuyện đời thật của người Việt sa cơ sống bụi ở Bolsa, và công việc của tác giả giúp đỡ và trò chuyện với những người này.

Số bài đóng góp: 7
<https://vvnv.vietbao.com/p/247874a247907/nu-hon-ep-phe->
<https://vvnv.vietbao.com/p/247874a247897/homeless-o-dai-lo-bolsa>

Xin quý vị tác giả có tên trên đây vui lòng liên lạc với Việt Báo để xác nhận địa chỉ, cập nhật thông tin và nhận thiệp mời họp mặt. E-mail: hangnguyen@vietbao.com hoặc vnvnm@vietbao.com Phone: (714) 894-2500

* Việc Tuyển Chọn Giải Chung Kết hàng năm

Thể lệ tham dự Viết Về Nước Mỹ ngay từ khởi đầu, năm 2000, có ghi rõ: “Mục tiêu của giải thưởng là cổ vũ việc ghi lại những kinh nghiệm hội nhập của người Việt vào dòng sống nước Mỹ, càng nhiều chi tiết sống thực càng hay. Bài tham dự có thể là truyện ký, truyện ngắn, tạp bút... Người viết có thể gửi nhiều bài tham dự, hoàn toàn tự do chọn đề tài, miễn là liên quan tới nước Mỹ.”

Hàng năm, một hội đồng tuyển chọn chung kết sẽ quyết định các giải bằng cách cho điểm dựa trên tiêu chuẩn:

- 1) Đề tài, nội dung;
- 2) Cách viết, sức viết; và
- 3) Ý nghĩa thông điệp của bài viết.

Liên tục suốt 25 năm qua, trên các ấn bản Việt Báo và Việt Báo online, mỗi ngày, mỗi tuần đều có thêm bài mới. Tất cả hiện lưu trữ đầy đủ trên Vietbao.com, có 336 giải thưởng đã được trao tặng, trong số này có 21 giải chung kết, mỗi giải 10.000 mỹ kim.

Ban Tuyển Chọn Chung Kết Viết Về Nước Mỹ năm 2024-2025 gồm 11 giám khảo:

- 5 tác giả Viết Về Nước Mỹ từng nhận giải quán quân/Việt Bút: Lê Tường Vi, Khôi An, Trần Nguyễn Đán, Nguyễn Viết Tân, và Anne Khánh Vân.
- 5 đại diện Việt Báo: Nhã Ca, Hoà Bình, Phạm Quỳn, Trịnh Y Thư, Phan Tấn Hải.
- 1 trưởng ban tuyển chọn từ 2017: Trương Ngọc Bảo Xuân, tác giả đã nhận giải Chung Kết năm thứ hai, 2001.
- Tư vấn: Nguyễn Xuân Nghĩa và Trần Dạ Từ.

Luật Sư
NGUYỄN QUỐC LÂN

Tổ Hợp Luật Sư

NGUYỄN QUỐC LÂN & ASSOCIATES

Chuyên Môn:

Di Trú, Hình Sự, Thương Mại, Gia Đình, Tai Nạn.

Bảo Hiểm (Bad Faith) & Kế Hoạch Gia Sản.

9141 Bolsa Ave., Suite 303, Westminster, CA 92863

(Trong khu Cathay Bank và tiệm vàng Kiều Hạnh)

Tel: 714. 891.1901 Web: www.vietlaw.com

9361 Bolsa Ave #201
Westminster CA 92683

714. 531-2934
714. 775-6436

CÓ GIÁ NÂNG ĐỖ CHO NGƯỜI GẶP KHÓ KHĂN

LÊ VĂN BA S.S.I.

Chuyên Nghiệp Xã Hội ■ Pháp Lý ■ Di Trú ■ Khai Thuế

CÓ SỰ CỘNG TÁC CỦA NHIỀU LUẬT SƯ VIỆT MỸ

Văn Phòng Chuyên Nghiệp Từ 1990 tại Một Địa Chỉ

Giáo Sư **LÊ VĂN BA**

CHUYÊN LO BỒI THƯỜNG TẠI NẠN

- Luật sư phí hợp lý.
- Tiền bồi thường cao nhất.
- Không bảo hiểm cũng trực tiếp với văn phòng gặp.
- Sẵn sàng tranh tụng tại tòa.
- Nhanh chóng và thành tín.

CHUYÊN NGHIỆP SSI – SSA – PI

- Thiết lập hồ sơ mới.
- Khiếu nại hồ sơ cũ.
- Sơu tằm hồ sơ y khoa.
- Đại diện ra Tòa hành chánh.
- Hàng ngàn hồ sơ có kết quả mỹ mãn.
- Xin gia hạn SSI, Medical, Medicare.
- Xin mọi thứ trợ cấp xã hội.

CHUYÊN NGHIỆP KHAI THUẾ

- Income Tax cá nhân và công ty thường mại định kỳ.
- Giữ số sách lương bổng...

DỊCH VỤ PHÁP LÝ

- Kết hôn nhanh không thứ máu.
- Ly dị gấp không ra tòa.
- Notary Public và tất cả dịch vụ pháp lý khác.
- Di trú: Bảo lãnh cha mẹ, anh em, vợ chồng, fiancéé.

SUPERVISOR
JANET NGUYEN
ORANGE COUNTY BOARD OF SUPERVISORS

NGÀY 15-17 THÁNG 8 NĂM 2025

- Ngày 15: 5:00 PM - 10:00 PM • Ngày 16: 11:00 AM - 11:00 PM
- Ngày 17: 11:00 AM - 9:00 PM

HỘI TRƯỜNG FREEDOM HALL TẠI CÔNG VIÊN MILE SQUARE

Lễ Hội Văn Hóa và Di Sản

- Trình diễn ca nhạc
- Trò chơi hội chợ giải trí
- Quầy hướng dẫn thông tin cộng đồng
- Gian hàng ẩm thực
- Triển lãm lịch sử

Xin theo dõi trên trang mạng để biết thêm thông tin
OCFestival.org • (714) 834-3110

\$40

VÉ KHÔNG GIỚI HẠN (UNLIMITED WRISTBAND)

Vé (Wristband) không giới hạn số lần tham dự các trò chơi có bán trước để **tiết kiệm \$10**.
Có thể mua trực tiếp trên mạng vào ngày Thứ Bảy và Chúa Nhật.

Chương trình khuyến mãi sẽ kết thúc vào Thứ Năm, ngày 14 tháng 8 lúc 9 giờ tối

VINH DANH QUÁ KHỨ
TÔN VINH HIỆN TẠI
THẬP SÁNG TƯƠNG LAI
LỄ HỘI VĂN HÓA
VÀ DI SẢN

HÀNH TRÌNH 50 NĂM NGƯỜI MỸ GỐC VIỆT

ĐẠI HỘI BIỆT ĐỘNG QUÂN NĂM 2026 SẼ TỔ CHỨC TẠI ORANGE COUNTY

Kiều Mỹ Duyên

Hình trên từ trái: 1- Ngày 2/8/2025, phái đoàn Tổng Hội Biệt Động Quân từ San Jose xuống, trao Hiệu Kỳ Binh Chung Biệt Động Quân cho ban tổ chức Đại Hội Biệt Động Quân toàn cầu trọng thể tại Nam California năm 2026. (Ảnh: Biệt Động Quân Vũ Đình Hiếu). 2- Kiều Mỹ Duyên gặp gỡ các anh em Binh Chung Biệt Động Quân, tại nhà ông Nguyễn Ngọc Chiến, thành phố Garden Grove, ngày 2/8/2025. BĐQ Nguyễn Thanh Phong, BĐQ Ngô Dư, BĐQ Hồ Công Bình, Kiều Mỹ Duyên, BĐQ Nguyễn Ngọc Chiến, ngồi là BĐQ Nguyễn Hữu Mạnh, BĐQ Phạm Quốc Thuận và BĐQ Huy Trung. (Hình từ trái sang) (Ảnh: Christina Lê). *Hình dưới từ trái:* 3- Biệt Động Quân Nguyễn Hữu Mạnh, Trưởng Ban Tổ Chức Đại Hội Biệt Động Quân năm 2026, tuần (July 4th) tại Orang County, bên cạnh là Biệt Động Quân Phạm Quang Thuận, Tiểu Đoàn Trưởng BĐQ. (Hình từ trái sang) (Ảnh: Christina Lê). 4- Biệt Động Quân thăm căn cứ Núi (Biệt Động Quân Vũ Đình Hiếu cùng với cựu Trung Tá Daniel- cố văn trưởng Liên Đoàn 2 Biệt Động Quân). 5- Đại Hội Biệt Động Quân ở San Jose, kỷ niệm 65 năm thành lập binh chủng. (Hình chụp ngày 5/7/2025 tại The Viet Museum, 1650 Senter Road, San Jose, CA 95122. Các BĐQ đến từ Houston, San Diego, Arizona, Sacramento và San Jose, trước giờ làm lễ Thượng Kỳ). (Ảnh: Biệt Động Quân Nguyễn Đức Tân cung cấp từ San Jose).

Thứ bảy, ngày 2/8/2025, lúc 10 giờ sáng, Ban Chấp Hành Tổng Hội Biệt Động Quân đã đến Orange County họp với một số niên trưởng, chiến hữu Biệt Động Quân thuộc Hội Biệt Động Quân Nam California về việc tổ chức đại hội Biệt Động Quân năm 2026 tại Orange County. Anh em gặp nhau tại nhà cựu sinh viên Võ Bị Đà Lạt Nguyễn Ngọc Chấn, người sản xuất phim "Tôi là lính mũ". Phim này một thời được đồng hương yêu thương. Nhà ông Chấn ở thành phố Garden Grove, gần 20 anh em và 6 người vợ của các anh em tham dự. Người nào cũng đội mũ nâu, hình như chiếc mũ này không rời chiến sĩ Biệt Động Quân ở chiến trường cũng như ở hải ngoại sau khi bị nạn ở khắp nơi trên thế giới.

Những chiến sĩ Biệt Động Quân gần bỏ với anh em vĩnh viễn ra đi như Đại Tá Nguyễn Văn Thiệt, biệt danh là "Tử Thần", thiếu tá Nguyễn Văn Hồng, Thiếu Tá Phạm Văn Sánh. Những người còn hiện hữu gặp nhau là quy lâm rồi. Mỗi năm có cơ hội gặp nhau một lần trong đại hội, đề cập chuyện người còn người mất. Thế hệ thứ hai nên đến nghe chuyện về quá khứ hào hùng của ông cha mình, đó cũng là điều rất hay.

Ông Nguyễn Ngọc Chấn tiếp đãi mọi người một cách ân cần, niềm nở. Anh em gọi nhà của tài tử xi nê này là tỵ nghĩa đường, nghĩa là

noir tụ họp của binh chủng Biệt Động Quân, người từ khắp bốn phương trời nếu có về Orange County đều đến nhà này tụ họp.

Ông Nguyễn Ngọc Chân cho biết sau Covid-19, mọi sinh hoạt của Bình Chứng Biệt Động Quân đậm chân tại chỗ. Đại hội vừa rồi tổ chức tại San Jose, anh em mới có cơ hội bắt đầu làm lại. Trưởng ban tổ chức sắp tới là Thiếu tá Nguyễn Hữu Mạnh, anh chưa có chức vụ nào trong hội Biệt Động Quân nhưng anh tình nguyện đứng làm trưởng ban tổ chức.

Tôi hỏi Thiếu Tá Nguyễn Hữu Mạnh:

- Thưa anh, bây giờ, tổng hội có ngân khoản bao nhiêu để tổ chức đại hội?

Thiếu Tá Mạnh trả lời rất lạc quan:

- Không có đồng nào, nhưng ân nhân, anh em Biệt Động Quân nếu cần thì đóng góp ngay.

Ông Nguyễn Ngọc Chân:
- Anh em nhiệt tình lắm, khi cần thì anh em đóng góp, không sao đâu. Đại hội sẽ tổ chức 3 ngày, thứ sáu ngày 3/7 là ngày tiền hội nghị, anh chị em và các cháu sẽ gặp nhau; ngày 4/7 là ngày chính.

Thường thường thì đại hội
nào cũng có một ngày để
anh em ở xa về đây du lịch
ngày cuối sau ngày đại hội.

Ông Chấn tiếp tục:

- Anh em phải họp trước, đặt kế hoạch trước để anh em ở xa có đi du lịch thì để dành ngày đó về tham dự

đại hội.

Biệt Động Quân Nguyễn
Đức Tân ở San Jose, trước ở
tiểu đoàn 33 Biệt Động
Quân, liên đoàn 5 sau là tiểu
đoàn 11 Biệt Động Quân,
cho biết:

- Phái đoàn của chúng tôi ở miền Bắc California đến đây gồm 5 anh em, có anh Tổng Hội Trưởng Tôn Thất Tuấn. Họp hôm nay nhưng đến ngày đại hội chúng tôi, vợ, chồng, con, dâu, rể, cháu nội, cháu ngoại, sẽ cùng đi mượn một cái nhà để ở, về tham dự đại hội.

Đại hội của các hội quân nhân hay các hội khác, thường cả gia đình gồm cha mẹ, con, dâu, rể, cháu nội, cháu ngoại cùng tham dự, nhất là những người ở xa, ở các quốc gia khác, hoặc các tiểu bang khác.

Biệt Động Quân Nguyễn
Đức Tân nhắc đến nhiều
người như Chuẩn Tướng
Đỗ Kế Giai đã qua đời,
người tướng sĩ khí anh
hùng, một trong những
tướng lãnh được thả về cuối
cùng sau 17 năm bị giam
cầm. Chuẩn Tướng Đỗ Kế
Giai qua đời ở Dallas. Ông
Tân cũng kể về Đại Tá
Nguyễn Văn Dương, hiện ở
miền Nam California,
Thiếu Tá Nguyễn Thế Đình,
v.v.

Biệt Động Quân Nguyễn
Đức Tân nói:

- Mỗi lần tôi về miền Nam California, khi có đại hội, tôi đến tận nhà đón Đại Tá Nguyễn Văn Đương. Đại Tá yếu lắm rồi, chỉ có đi đứng yếu nhưng tinh thần

còn minh mẫn. Thiếu Tá Nguyễn Thế Đình, người cũng yếu, nhưng tinh thần vẫn còn mạnh mẽ. Đó là điều đáng mừng.

Biệt Động Quân Nguyễn Đức Tân trí nhớ rất tốt, ông nhớ từng người, nhất là các tướng, tá của binh chủng Biệt Động Quân. Ông nhắc đến cafe Factory ở đường Brookhurst, thành phố Westminster:

- Mỗi lần tôi về Orange County, tôi mời anh em đến quán cafe Factory, tâm sự với nhau. Biệt Động Quân chúng tôi thương nhau lắm. Anh em có thể khác chính kiến nhưng thương yêu nhau. Tôi yểm trợ Đảng Cộng Hòa.

Biệt Động Quân, nhà văn Vũ Đình Hiếu hoạt động hằng say cho Tổng Hội Biệt Động Quân, đang ở Houston. Ông làm trưởng đội trưởng trong tiểu đoàn 95 BDQ, sau đó lên làm sĩ quan ban 3 Hành Quân, liên đoàn 22 BDQ. Ông có bằng Tiến Sĩ về Management Information System (Quản Trị Công Nghệ Thông Tin). Hiện ông đang giảng dạy cho Fort Hays State University (FHSU-Kansas).

Chiến sĩ Biệt Động Quân
hăng say sáng tác, đã xuất
bản nhiều sách như: Về
miền đất hứa, Chuyện tình,
Câu chuyện Oliver, Đàn
ông, đàn bà và đứa trẻ, v.v.

Biệt Động Quân thăm căn
cứ Núi (Biệt Động Quân Vũ
Đình Hiếu cùng với cựu
Trung Tá Daniel- cố vấn
trưởng Liên Đoàn 2 Biệt

Động Quân).

Đặc biệt sách không bán, ra sách chỉ để tặng người thân. Đại hội Biệt Động Quân dù ở tiểu bang nào, chiến sĩ Vũ Đình Hiếu và hiền thê đều hiện diện. Ông bà mình nói đồng vợ, đồng chồng, tát biển Đông cũng cạn mà.

Thông tin của người chiến sĩ hăng say hoạt động cho binh chủng Biệt Động Quân này rất chính xác, như ông cho biết phải đoàn từ miền Bắc California đến miền Nam họp đi từ 5 giờ sáng, đi và về cùng ngày. 6 giờ họp, 3 giờ về, vì người nào cũng có việc của người đó, mặc dù đã hưu trí nhưng vẫn làm việc.

Không Quân Lê Văn Hải,
Chú Tịch Văn Thơ Lạc Việt,
chú báo Thăng Mỏ ở San
Jose, viết cho anh em khi thì
sĩ Huy Tâm, tức là Biệt
Động Quân Dương Thượng
Trúc ở Houston gia nhập
Văn Thơ Lạc Việt: "Tù này,
Quý Thành Viên VTLV đi
đầu cùng không sợ bị ai ăn
hiếp nữa, vì đã có "Cọp
Rằn" Huy Tâm- Dương
Thượng Trúc nhập đàn bảo
vệ! Ông Cọp! Người Việt
mình còn gọi bằng nhiều tên
thân quen khác, như: Ông
Hồ, Ông Hùm, Ông Kên...
Ông Ba Mươi này, ngày xưa
thuộc Bình chủng "Mũ
Nâu" QLVNCH. Ngoài tài
vô địch quân, ăn thịt hàng
loạt, giờ rảnh, Ông còn viết
văn, làm thơ, làm nhạc nữa!
Rất nổi tiếng ở xứ xa bởi
Texas. Tôi thấy Ông Hồ nào
đa tài, văn nghệ như vậy!

Chắc trên đời này chỉ có một mình Ông! Đây là một niềm hãnh diện với các Anh Chị Em trong VTLV." Biệt Động Quân là "Cọp" nên không sợ ai hết. Thi sĩ Huy Tâm, Tiểu Đoàn 11 Biệt Động Quân, Quân Đoàn 2, đóng quân ở Cao Nguyên Trung Phần. Thi sĩ Huy Tâm làm thơ rất nhiều, sinh hoạt trong cộng đồng Kansax rồi về Houston.

"Xuân năm nay mình ta
một bóng
Nghe thanh âm xưa vọng
về tìm
Tiếng nô đùa của đàn em
Pháo vang đầu xóm, mà
thêm hương Xuân
Kỷ niệm cũ cũng dần phai
nhạt
Những thương đau mắt
mắt cũng qua
Chỉ còn lại nỗi xót xa
Bao giờ đón tết quê nhà,
ngươi ơi!"
(Thơ BÐQ Huy Tâm)

Mong rằng đại hội của
Tông Hội Biệt Động Quân
năm tới ở Orange County sẽ
thành công mỹ mãn như đại
hội vừa rồi ở San Jose. Các
anh họp mặt hôm nay đều
tin tưởng vào trường ban tổ
chức là Thiếu Tá Nguyễn
Hữu Mạnh sẽ tổ chức đại
hội thành công, vì anh em
sẽ bắt tay nhau làm việc là
tin tưởng vào sự nhiệt tình
làm việc hết lòng hết dạ của
Thiếu Tá Nguyễn Hữu
Mạnh.

Orange County, 8/2025
 Kiều Mỹ Duyên
 (kieumyduyen1@yahoo.com)

TIỆM VÀNG VÀ HỘT XOÀN

JEAN'S JEWELRY
KIMTHU JEWELRY

G.I.A. DIAMOND CENTER

TRUNG TÂM SẢN XUẤT VÀNG LÁ

Chúng tôi có 2 cửa hàng dưới lầu Thương Xá Phước Lộc Thọ:
9200 Bolsa Ave., #112 và 114C, Westminster, CA 92683
Điện thoại (714) 985-9999 và (714) 657-7866
và Đồi điện Phước Lộc Thọ:
9211 Bolsa Ave, ste 116, Westminster, CA 92683
Điện thoại (714)-622-4488

“TÍCH CỐ PHÒNG CƠ
TÍCH Y PHÒNG HÀN
TÍCH VÀNG PHÒNG THẦN”
 “ĐỂ DÀNH LÚA GẠO
KHÔNG SỢ ĐỐI
ĐỂ DÀNH THUỐC MEN
KHÔNG SỢ BỆNH
ĐỂ DÀNH VÀNG & HỘT XOÀN

Jean's Jewelry trân trọng kính mời
CHỌN MẶT GỎI VÀNG
CHỌN TIỆM MUA XOÀN
XIN CHỌN TIỆM VÀNG JEAN
ĐẶC BIỆT
HộT Xoàn GIA ON SALE
mỗi thứ 1 hột
Ai tới trước thì bán trước
Lẹ tay thì còn, chậm tay thì hết
Bớt từ 20% - 40% HộT Xoàn GIA

- * Bán đủ loại HộT Xoàn có G.I.A. Certificate. * Làm Vàng nguyên chất.
- * Bán sỉ và gửi hàng đi các tiểu bang.
- * Mua bán Vàng 24K, 18K, HộT Xoàn, Cẩm Thạch. * Vô trắng Hongkong & Platinum.
- * Nhấn Cưới cho Cô Dâu và Chú Rể. * Diamond Appraisal.
- * Nhận đặt làm đủ kiểu Nữ Trang Việt - Miền Lào.
- * Có thợ lâu năm kinh nghiệm nhận HộT Xoàn.
- * Sửa chút ít không tính tiền công. * Sửa chữa Nữ Trang chờ lấy ngay.
- * Cần mua HộT Xoàn Có Certificate G.I.A với giá cao.

Mở cửa 7 ngày trong tuần

* **NHẬN VISA, MASTER CARD**

HộT xoàn giấy của tiệm Jean's.	
3.0 LY VVS 1-F	\$139
4.0 LY VVS 1-F	\$439
5.0 LY VVS 1 F	\$1,499
6.0 LY VVS 1 F	\$3,999
1 CARAT VVS 1 F	\$5,999
1.5 CARATS VVS 1 F	\$10,999
2 CARATS VVS 1 F	\$20,999

HộT Xoàn Bán lại trừ 10%
Đổi hộT lớn hơn trừ 10%
Bảo đảm tối đa 3 năm
Chùi rửa đánh bóng không tính tiền
** Price subject to change according to market value*
** Vàng & HộT Xoàn cũ, hư bể cũng mua.*

**Cám ơn quý khách thương yêu mua xoàn 5 ly trở lên,
chúng tôi bán trả góp một năm không tính tiền lãi.**

AI CẦN TIỀN MUỐN BÁN VÀNG & HỘT XOÀN
JEAN'S JEWELRY MUA LẠI GIÁ THẬT CAO.

Tiếp *QUAN HỆ* trang 1

đại, những nhà lãnh đạo này tin rằng họ có thể vận hành nó trong khuôn khổ một nền kinh tế thị trường tự do. Họ cố sùỵ cho sự phát triển không giới hạn của một hình thái tư bản tự do tuyệt đối và công nghệ có thể giải quyết hầu hết các vấn đề xã hội và quốc gia. Trong tâm nhìn của các cá nhân tiên phong công nghệ, họ muốn có vai trò lãnh đạo trong việc xóa bỏ các thủ tục hành chính phức tạp của nhà nước khiến lợi. Đó là hai điều kiện tiên quyết để tăng tốc cho các tiến bộ xã hội,

Tuy nhiên, mỗi quan hệ giữa giới tỷ phú công nghệ này và Trump gần đây đã dẫn đến nhiều hệ lụy nghiêm trọng, làm đảo lộn nhiều định chế công quyền và gây ra hàng loạt cuộc sa thải trong bộ máy hành chính. Bên cạnh Elon Musk, Jeff Bezos và Mark Zuckerberg, còn có nhiều nhân vật khác – ít được công chúng biết đến – đang âm thầm liên kết để xây dựng một chính sách táo bạo, phù hợp với tâm nhìn của Trump. Họ là ai, đang suy nghĩ gì, muốn thực hiện điều gì và bằng cách nào trong bối cảnh quyền lực đang được tái cấu trúc?

JD Vance: Nhân vật chủ chốt tại Nhà Trắng

Phó Tổng thống JD Vance, một gương mặt mới tại trung tâm quyền lực chính trị Hoa Kỳ, đang trở thành một nhân tố quan trọng trong mạng lưới liên kết giữa Thung lũng Silicon và chính quyền Trump. Những ý tưởng táo bạo từ giới công nghệ đang tìm kiếm điểm tựa từ Vance để thúc đẩy các thay đổi chính sách.

Trước khi bước vào Nhà Trắng, JD Vance là Thượng nghị sĩ thuộc tiểu bang Ohio. Ông bắt đầu nổi tiếng từ năm 2016 nhờ tác phẩm *Hillbilly Elegy* – một cuốn hồi ký mang màu sắc dân túy bảo thủ và phản ánh đời sống nông thôn Mỹ. Vance từng bày tỏ sự hoài nghi về hiệu quả của nền dân chủ hiện đại và có lập trường chống Trump quyết liệt. Tuy nhiên, nhờ sự hậu thuẫn của Peter Thiel – một nhà đầu tư công nghệ nổi tiếng – ông đã có điều kiện vận động tranh cử và được giới thiệu tiếp cận với Trump. Không có gì ngạc nhiên khi Vance gọi Peter Thiel là “người bạn thân thiết”.

Trong vai trò Phó Tổng thống, JD Vance hành xử như một cận thần trung thành của Trump, đồng thời là người phát ngôn trong các diễn đàn trọng yếu. Khi làm việc với giới đầu tư công nghệ tại Silicon Valley để xây dựng chính sách kinh tế mới, Vance chia sẻ mối quan tâm về việc "hòa giải" lợi ích giữa nhà nước và doanh nghiệp công nghệ. Ông ủng hộ các chính sách giảm thuế, nới lỏng quy định, giảm thiểu can thiệp của chính phủ và tăng cường hỗ trợ cho các nỗ lực đổi mới sáng tạo.

Vance đặc biệt có ấn tượng với “Tuyên ngôn Lạc quan về Công nghệ” (The *T e c h n o - O p t i m i s t* Manifesto) của Marc Andreessen – một nhà tiên phong tại Thung lũng Silicon. Đồng thời, ông cũng đồng cảm với các ý tưởng của Curtis Yarvin – một nhân vật có ảnh hưởng trong giới công nghệ kể từ năm 2021.

Curtis Yarvin: Tư tưởng gia trong bóng tối

Dù không nắm giữ chức vụ chính thức, Curtis Yarvin lại có tầm ảnh hưởng lớn trong cộng đồng khởi nghiệp trẻ và giới công nghệ thân Trump. Ông là người sáng lập trang blog *Unqualified Reservations*, nơi quy tụ các ý tưởng chính trị phi truyền thống, thường được trích

dẫn trong các nhóm như của Peter Thiel hay Balaji Srinivasan. Ảnh hưởng của Yarvin không chỉ giới hạn trong Thung lũng Silicon, mà còn lan đến các cố vấn trong “Bộ tham mưu Trump” tại Washington D.C. – những người thường xuyên theo dõi bản tin Substack của ông.

Yarvin còn được biết đến với học thuyết “Neocameralism” – một triết lý chính trị độc đáo cho rằng các doanh nghiệp nên được tổ chức theo mô hình quân chủ, với CEO đóng vai trò như một vị vua độc tài. Theo Yarvin, chế độ quân chủ là hình thức chính quyền hiệu quả nhất, và vì vậy, nền dân chủ truyền thống cần bị thay thế. Trong viễn cảnh mà ông hình dung, Hoa Kỳ sẽ không còn là một nhà nước cộng hòa, mà sẽ được cải tổ thành một nhà nước hành chính hiệu năng cao, được điều hành như một doanh nghiệp.

Elon Musk và DOGE: Khi công nghệ trở thành công cụ cải tổ chính quyền

Tỷ phú Elon Musk, nhân vật gây tranh cãi hàng đầu trong công luận Mỹ, là biểu tượng cho sự nhập nhằng giữa doanh nhân công nghệ và quyền lực chính trị. Quan hệ giữa Musk và Donald Trump không cố định – từ vai trò cố vấn trong Hội đồng Kinh doanh, rút lui sau quyết định rời Hiệp định Paris năm 2017, cho đến tái xuất hiện từ năm 2022 với thương vụ thầu tóm Twitter. Việc Musk khôi phục tài khoản Trump trên nền tảng X (trước đây là Twitter) không chỉ là hành vi thể hiện lập trường chính trị, mà còn giúp cho Trump tái xuất hiện và thu hút công luận sau biến cố ngày 6/1/2021.

Cao trào chính trị của Musk thể hiện qua việc ông đứng đầu Bộ Hiệu quả Chính phủ (Department of Government Efficiency – DOGE), được thành lập theo sắc lệnh hành pháp ngày 20/01/2025. Với sứ mệnh “tinh giản bộ máy nhà nước”, DOGE thực thi các chính sách sa thải công chức với quy mô lớn, cắt giảm ngân sách, giải thể cơ quan công quyền – tất cả dưới khẩu hiệu "tăng hiệu quả, giảm lãng phí". Nhưng dưới lớp vỏ kỹ trị ấy, nhiều nhà quan sát cho rằng DOGE là một nỗ lực nhằm phá vỡ các định chế dân chủ đã tồn tại trong nhiều thập niên.

Khi nhiệm kỳ giới hạn 130 ngày kết thúc, Musk trao lại quyền điều hành DOGE cho Amy Gleason và Russell Vought, người từng là Giám đốc Văn phòng Quản lý và Ngân sách dưới thời Trump. Hiện nay, DOGE chuyển hướng sang mục tiêu cụ thể: cắt giảm 50% các quy định hành chính liên bang – một con số mang tính biểu tượng nhưng cũng đầy nguy cơ đối với tính ổn định thể chế.

Tuy không còn chức vụ, nhưng Elon Musk vẫn tiếp tục đóng vai trò ngầm gây ảnh hưởng. Sự bất nhất của ông – công khai chỉ trích dự luật ngân sách của Trump, đòi công khai hồ sơ Epstein, nhưng lại âm thầm quyền góp hàng chục triệu đô la cho các Super PAC thân Trump – phản ánh một chiến lược thực dụng hơn là niềm tin chính trị rõ ràng. Mặc dù tuyên bố thành lập “America Party”, dự án này nhanh chóng rơi vào quên lãng. Mục tiêu thực tế của Musk dường như là muốn duy trì ảnh hưởng chính trị cá nhân, nhất là khi kỳ bầu cử giữa nhiệm kỳ năm 2026 đang đến gần.

Trong bối cảnh đó, cả Trump và JD Vance nhiều lần khẳng định Musk vẫn là “người bạn thân thiết” và

“cố vấn không chính thức”. Nhưng đồng thời, Musk đang phải đối mặt với khủng hoảng tại Tesla – doanh nghiệp chủ lực của ông – khiến ông phải lùi bước trong các hoạt động công quyền. Cho đến nay, Musk không giữ bất kỳ chức vụ chính thức nào trong nội các, dù tầm ảnh hưởng của ông trong chính quyền Trump vẫn là điều không thể xem thường.

Marc Andreessen và “Tuyên ngôn 2023”: Công nghệ như ý thức hệ chính trị mới

Marc Andreessen – nhà đầu tư kỷ cựu và tư tưởng chiến lược của Thung lũng Silicon – là người tiên phong trong việc kết nối giới công nghệ với chính quyền Trump. Từng kín tiếng trong thời kỳ đầu, Andreessen từ năm 2023 trở đi bắt đầu xuất hiện thường xuyên tại Mar-a-Lago, hỗ trợ cho Trump trong việc thiết lập đội ngũ nhân sự và lộ trình chuyển giao quyền lực. Nhưng đóng góp quan trọng nhất của ông chính là “Tuyên ngôn Lạc quan về Công nghệ” (The *Techno-Optimist Manifesto*), tài liệu được giới công nghệ xem là tuyên ngôn tư tưởng cho thời kỳ mới.

Trong tuyên ngôn này, Andreessen khẳng định: “Chính trị là vật cản, công nghệ là giải pháp. Với đủ kỹ thuật, không có vấn đề nào không thể giải quyết.” Lập luận của ông mang tính tiên đoán: công nghệ không chỉ là công cụ cải thiện xã hội, mà còn là nền tảng mới thay thế cho thể chế dân chủ hiện nay. Ông đề xuất một mô hình “tư bản toàn diện” – trong tương lai, mọi ràng buộc của luật pháp, nhà nước, hay xã hội dân sự đều nên được tháo gỡ để nhường chỗ cho tốc độ và đổi mới công nghệ.

Triết gia Đức Anna-Verena Nosthoff, đồng giám đốc Phòng Thí nghiệm Dữ liệu Quan trọng, nhận định rằng tuyên ngôn của Andreessen thiếu chiều sâu triết học và tính hệ thống, nhưng nó có sức hấp dẫn lớn đối với giới công nghệ trẻ, như một hình thái “ý thức hệ công nghệ hóa, đơn giản hóa thể giới và cung cấp một lý tưởng hành động rõ ràng: đẩy nhanh tiến độ, đừng chần chừ”.

Andreessen không đứng ngoài cuộc chơi quyền lực – ông là người tài trợ tài chính, kết nối mạng lưới và truyền cảm hứng tư tưởng cho các nhân vật như Peter Thiel, JD Vance và cả Curtis Yarvin. Dù không cực đoan như Yarvin, Andreessen vẫn chia sẻ chung tâm nhìn là thu hẹp chính phủ, tăng vai trò của doanh nghiệp, và biến công nghệ thành lực lượng lập pháp thực thụ.

Mạng lưới quyền lực mới: Từ hậu dân chủ đến chuyên chế công nghệ

Câu hỏi đặt ra là liệu mối quan hệ giữa các tỷ phú công nghệ và chính quyền Trump có hình thành một liên minh quyền lực bền vững? Câu trả lời là “có” – nhưng không theo mô hình hội kín hay âm mưu bí mật, mà là lỏng lẻo, vận hành theo nguyên lý đồng lợi ích. Họ không có một cương lĩnh chính trị chính thức, nhưng cùng chia sẻ một tâm nhìn là nền dân chủ đại diện đã lỗi thời, và thay vào đó là một mô hình hậu dân chủ, nơi quyền lực đến từ vốn, công nghệ và khả năng thiết kế lại xã hội từ trên xuống.

Đây là một cấu trúc quyền lực mới, nơi các yếu tố trí thức – tài chính – công nghệ – chính trị gắn kết chặt chẽ. Peter Thiel đóng vai trò trung tâm, Curtis Yarvin cung cấp tư tưởng cực đoan, JD Vance làm cầu nối chính trị, Andreessen hậu thuẫn tài chính – trong khi các

công ty như Palantir và SpaceX là lực lượng thi công trên thực địa. Đây chính là “phe cánh hữu công nghệ” (techno-right), không thống nhất nhưng đồng điệu về mục tiêu.

Điềm giao nhau giữa họ là niềm tin rằng công nghệ không chỉ là phương tiện sản xuất – mà là công cụ cai trị. Họ nhìn về tương lai nơi chính phủ hoạt động như doanh nghiệp, nơi lập pháp là các thuật toán và nơi lãnh đạo là những nhà sáng lập chứ không phải đại diện được bầu. Đó là viễn cảnh nơi khoa học viễn tưởng gặp gỡ quyền lực thực tế – một tương lai nơi các tập đoàn công nghệ trở thành lực lượng thông trị chính trị, xã hội và văn hóa.

Ảnh hưởng đối với nền dân chủ Mỹ: Khi lá phiếu đổi đầu với thuật toán

Nền dân chủ Mỹ đang đối diện với một khủng hoảng không đến từ các thể chế truyền thống, mà từ sự thao túng của các nền tảng truyền thông tư nhân và giới tài phiệt công nghệ. Trong bối cảnh này, câu hỏi đặt ra liệu là cử tri Mỹ có còn thực quyền để định đoạt vận mệnh quốc gia không?

Mối nguy trước mắt là sự tập trung quyền lực thông tin vào tay một số ít cá nhân – những người không do dân bầu, nhưng lại chi phối toàn bộ không gian công luận: Elon Musk (Twitter/X), Mark Z u c k e r b e r g (Facebook/Instagram), Jeff Bezos (Amazon và The Washington Post). Sự độc quyền về nền tảng, thuật toán và dòng thông tin đã dắt họ vào vai trò “cửa ngõ kiểm duyệt thực tế” của nền dân chủ.

Jeff Bezos là một trong những nhân vật đổi đầu công khai với Donald Trump – đặc biệt qua vai trò sở hữu Washington Post, tờ báo thường xuyên chỉ trích chính sách và phong cách cầm quyền của Trump. Đáp lại, Trump nhiều lần công kích Bezos, cáo buộc Amazon “lách thuế” và gọi WaPo là "fake news", đe dọa sử dụng bộ máy nhà nước để điều tra. Dù vậy, ảnh hưởng của Bezos với truyền thông chính thống và công chúng vẫn vô cùng lớn.

Về phần Mark Zuckerberg, ông từng bị cáo buộc để Facebook trở thành công cụ lan truyền thông tin sai lệch trong kỳ bầu cử năm 2016 – gián tiếp góp phần vào chiến thắng của Trump. Sau đó, Zuckerberg phải chịu sức ép từ cả hai phía: bị phe cấp tiến chi

trích là thiếu trách nhiệm, còn phe bảo thủ thì cáo buộc Facebook “kiểm duyệt tiếng nói cánh hữu”. Trong thế giằng co, Zuckerberg chọn cách im lặng kỹ trị – không can thiệp quá sâu, nhưng cũng không ngăn chặn triệt để, khiến mạng xã hội trở thành không gian hỗn loạn về thông tin.

Hệ quả là nền tảng truyền thông hiện nay không còn là không gian trung lập, mà đã trở thành chiến trường chính trị. Trong đó, các thuật toán, quảng cáo nhắm mục tiêu và AI không chỉ ảnh hưởng đến hành vi tiêu dùng, mà còn có thể điều hướng tư duy cử tri – thậm chí còn thao túng kết quả bầu cử. Điều từng xảy ra trong năm 2016 và 2020 nay có nguy cơ tái diễn ở quy mô lớn hơn, tinh vi hơn.

Chuyển hướng về phe cực hữu: Từ phản biện thành tham gia

Trong nội bộ giới công nghệ, một chuyển động đáng chú ý là sự dịch chuyển về phe cực hữu, dưới danh nghĩa “phục hưng trật tự” và “khắc phục khủng hoảng dân chủ”. Các “huynh đệ trong gia đình công nghệ” – gồm Musk, Andreessen, Thiel và Yarvin – ngày càng thường xuyên trao đổi với nhau qua các kênh kín như Signal, tạo ra một không gian thảo luận riêng tư, nơi mà những ý tưởng từ cấp tiến đến phi dân chủ, thậm chí phản dân chủ được chia sẻ mà không sợ bị phản ứng công khai.

Từ đại dịch COVID-19 trở đi, Marc Andreessen đã tổ chức hàng chục “hội nghị kín” trên các nền tảng nhắn tin mã hóa, nơi ông và những người cùng chí hướng trao đổi về khủng hoảng thể chế, sự sụp đổ niềm tin vào nhà nước và giải pháp “công nghệ làm chính trị”. Đặc điểm then chốt là mọi tin nhắn tự động xóa trong vòng 30 giây – bảo đảm an toàn tuyệt đối cho người tham gia, và càng làm gia tăng tính bí ẩn cũng như hiệu ứng “hội kín tinh hoa”.

Elon Musk, vốn là người có lập trường dân chủ trung dung, nay công khai trở thành một “chiến binh” chống lại phong trào “thức tỉnh văn hóa” (woke), lên tiếng chỉ trích các chính sách đa văn hóa, ủng hộ “tự do ngôn luận tuyệt đối” – nhưng theo nghĩa không kiểm duyệt tin giả. Đây không còn đơn thuần là sự thất vọng với thể chế, mà là sự tái định nghĩa lại vai trò nhà nước – từ nền dân chủ dựa trên pháp quyền sang

“nền quản trị bởi tinh hoa công nghệ”.

Kết luận: Nền dân chủ Mỹ trước thách thức mới

Trong kỷ nguyên thông tin và công nghệ cao, nền dân chủ Mỹ không chỉ bị đe dọa bởi các chính phủ độc tài nước ngoài, mà còn từ bên trong – cụ thể là từ quyền lực tư nhân hóa của thông tin. Những cá nhân như Musk, Bezos, Zuckerberg không đại diện cho bất kỳ nhánh quyền lực cộng lập nào, nhưng lại nắm giữ công cụ định hình thực tại chính trị, từ diễn ngôn cho đến hành vi cử tri.

Ảnh hưởng của họ không đồng đều, không đồng thuận – nhưng rõ ràng là quyết định đối với tiến trình dân chủ. Nguy cơ lớn nhất không là việc Trump có thể kiểm soát được các tỷ phú công nghệ này không, hay ngược lại chính họ mới là người đặt điều kiện và định hình chiến lược của Trump?

Trên thực tế, các nhà tài phiệt công nghệ không hoạt động như một “đảng chính trị mới”, nhưng đang cùng chia sẻ một thể giới quan, nơi mà khoa học viễn tưởng gặp gỡ hành xử quyền lực, nơi mà công nghệ và vốn là trung tâm, và nơi mà nền dân chủ truyền thống được xem là một cơ chế trì trệ cần được thay thế. Một hình thái “chuyển hệ công nghệ hóa” đang âm thầm hình thành, nơi hệ thống luật pháp lâu đời không còn theo kịp được với tốc độ cải cách của thuật toán và AI.

Trong lúc đó, 77 triệu cử tri Mỹ từng quyết định đưa Trump trở lại Nhà Trắng với kỳ vọng rằng một nước Mỹ sẽ hùng cường, nay họ dần cảm thấy rằng mình bị gạt ra ngoài cuộc chơi. Làn sóng MAGA ủng hộ nhiệt thành nhất cũng bắt đầu có mối hoài nghi: Trump có còn là đại diện cho họ hay đang trở thành con bài trong tay các nhóm quyền lực mới?

Cử tri vẫn còn đặt cả hy vọng vào cuộc bầu cử giữa kỳ năm 2026, nơi họ có thể lên tiếng một lần nữa. Nhưng liệu lá phiếu có còn đủ sức nặng khi không gian thông tin đã bị kiểm soát, khi các “thị trường ý tưởng” nay được vận hành bởi thuật toán, và khi các quyết định chính trị bị chi phối bởi bảng cân đối kế toán hơn là ý chí công dân?

Câu trả lời chưa rõ ràng – nhưng một điều chắc chắn là nền dân chủ Mỹ đang bước vào giai đoạn thử lửa chưa từng có trong lịch sử hiện đại.

Đỗ Kim Thêm

THỨ BẢY, 09 THÁNG 08, 2025

10 AM - 12 PM

Nhóm Hỗ Trợ Hàng Tháng

Dành Cho

Bệnh Nhân Ung Thư

Xin kính mời quý vị tham dự để chia sẻ kinh nghiệm và hỗ trợ cho nhau.

Quý vị vui lòng liên lạc 714-751-5805 để ghi danh hoặc vào trang mạng www.vacf.org.

GIÁO DỤC TỔNG QUÁT Ở ĐẠI HỌC: NỀN TẢNG CÔNG DÂN HAY RÀO CẢN TỒN KÉM?

Ở Hoa Kỳ, khi nghe đến cụm từ “giáo dục tổng quát,” người ta thường hình dung về những khóa học nhập môn trong các lĩnh vực nghệ thuật, nhân văn, khoa học xã hội, khoa học tự nhiên và toán học. Tùy vào mỗi trường, chương trình này có thể mang những cái tên khác nhau như “chương trình căn bản” (core curriculum) hay “các môn học bắt buộc” (distribution requirements).

Ngoài ra, chương trình này đôi khi còn có một tên gọi khác là “giáo dục khai phóng” (liberal education). Hội các trường Cao đẳng và Đại học Hoa Kỳ (American Association of Colleges and Universities, AACU) mô tả đây là chương trình giúp bồi dưỡng “tinh thần trách nhiệm xã hội, cùng với các kỹ năng trí tuệ và thực tiễn vững vàng có thể vận dụng linh hoạt.”

Thế nhưng, chính cái mác “khai phóng” này lại trở thành mục tiêu công kích của các nhóm bảo thủ. Họ cho rằng giáo dục tổng quát ngày nay thực chất là một công cụ để nhồi sọ sinh viên, để phe cấp tiến đem tư tưởng thiên tả gieo rắc trong môi trường đại học. Một số nhà bảo thủ khác vẫn ủng hộ khái niệm giáo dục tổng quát, nhưng lại muốn chương trình này phải nhấn mạnh hơn vào cái gọi là “các giá trị truyền thống” và giảm bớt các nội dung đa văn hóa (cross-cultural). Từ đó, giáo dục tổng quát và môi trường đại học trở thành chiến trường của các ý thức hệ.

Là một học giả nghiên cứu mối quan hệ giữa trình độ học vấn và tầng lớp xã hội trong lịch sử, Kelly Ritter (giáo sư Writing and Communication, Học viện Công nghệ Georgia) cho rằng mục tiêu ban đầu của giáo dục tổng quát là mang lại cơ hội học tập bình đẳng cho mọi sinh viên – không phân biệt khuynh hướng chính trị.

Mọi người đều có quyền học

Tám mươi năm trước, một nhóm giảng viên của Đại học Harvard đã soạn ra một chương trình giáo dục tổng quát, và đến nay nhiều trường vẫn dùng làm tiêu chuẩn. Kế hoạch này được mô tả chi tiết trong cuốn sách “Giáo dục Tổng quát trong Xã hội Tự do” (General Education in a Free Society).

Kế hoạch của Harvard không dành riêng cho giới tinh hoa, mà là cho tất cả mọi người, từ các cựu chiến binh theo học nhờ chính sách GI Bill, đến những người thuộc thế hệ đầu tiên trong gia đình có cơ hội học đại học.

Giáo dục tổng quát đã giúp nhiều người có cơ hội bước vào cánh cổng đại học. Họ không định trở thành bác sĩ hay luật sư, mà chỉ đơn giản muốn có một công việc ổn định hơn các công việc tay chân. Nhờ vậy, đại học dần trở thành nơi mà mọi người đều có cơ hội được học hành, chứ không còn là chỗ dành riêng cho tầng lớp khá giả.

Năm 1947, theo chỉ thị

của Tổng thống Harry Truman, một phúc trình đặc biệt đã ra đời mang tên Giáo dục Đại học cho Nền Dân chủ Hoa Kỳ (Higher Education for American Democracy), thường được gọi là Phúc trình Ủy ban Truman (Truman Commission Report). Phúc trình đề ra mục tiêu mở rộng cánh cửa đại học cho mọi công dân, đặc biệt chú trọng các môn toán và khoa học. Ngoài ra, phúc trình cũng nhấn mạnh vai trò của các ngành học giúp sinh viên hiểu rõ xã hội và thế giới, như viết lách, giao tiếp, văn chương, tâm lý và lịch sử.

Ngày nay, mục đích của giáo dục tổng quát nằm ở tâm điểm của hai luồng quan điểm đối lập sâu sắc về ý nghĩa của đại học – những quan điểm mà Ritter đã nghe vô số lần từ sinh viên và phụ huynh trong suốt 28 năm đứng trên bục giảng.

Quan điểm thứ nhất xem đại học là nơi mang lại một hành trình giáo dục khai phóng, giúp sinh viên chuẩn bị tốt hơn để sống và làm việc trong một xã hội dân chủ. Những giá trị đó, theo họ, là hoàn toàn đáng để đầu tư thời gian và tiền bạc.

Quan điểm thứ hai thì cho rằng đại học chẳng qua là chỗ để lấy mấy cái bằng nghề nghiệp – thứ có thể học ở đâu cũng được, chứ không nhất thiết phải bám trụ tại một trường cụ thể. Những gì họ nhắm tới là lợi ích tiền bạc, và nếu có thể rút ngắn thời gian, tiết kiệm chi phí thì càng tốt.

Chương trình giáo dục tổng quát được thiết kế để giúp sinh viên trở thành những công dân có hiểu biết về xã hội mình đang sống, nhưng ngày càng vấp phải chỉ trích vì bị cho là làm lãng phí thời gian và tiền bạc – vốn có thể dành cho các môn học chuyên ngành mà họ nghĩ là hữu dụng hơn. (Nguồn: pixabay.com)

Những góc nhìn trái ngược như thế này không phải ngẫu nhiên mà có. Chúng cho thấy bức tranh toàn cảnh xã hội Hoa Kỳ đang bị chia rẽ về vấn đề giáo dục đại học. Như lời Phó Tổng thống JD Vance từng phát biểu năm 2021: “Cách đây chừng 40, 50 năm, Richard Nixon từng nói một câu rất đáng suy ngẫm. Tôi xin lặp lại nguyên văn, ‘Giáo sư là kẻ thù.’”

Nhưng rốt cuộc, dù khác nhau đến đâu, hai nhóm này vẫn có chung một suy nghĩ: họ đều mong rằng tám bằng đại học sẽ thật sự giúp con em mình tìm được việc làm và có cuộc sống khá khá hơn đời cha mẹ.

Với nhóm đầu tiên, giáo dục tổng quát là mắt xích quan trọng trong việc xây dựng một con người đầy đủ căn bản, phẩm chất để đi làm và bước vào đời. Còn với nhóm thứ hai, đây là một gánh nặng tài chính không cần thiết.

Và không khó để nhận ra rằng các quan điểm trái

chiều về giáo dục đại học thường gắn liền với lập trường chính trị và nền tảng học vấn của mỗi người. Một cuộc thăm dò của Quỹ Lumina và Gallup vào tháng 7 năm 2023 đã chỉ ra rằng chỉ 36% người Mỹ có niềm tin “rất lớn” vào giáo dục đại học. Sự khác biệt này hiện ra rất rõ giữa các nhóm: chỉ 20% người theo Đảng Cộng Hòa có niềm tin này, so với 56% của Đảng Dân chủ và 35% của những người trung dung. Ngoài ra, cũng có khác biệt rõ ràng giữa những người đã có bằng sau đại học và những người không có.

Áp lực chi phí và cuộc đua “đốt cháy giai đoạn”

Khi gánh nặng chi phí đại học dự kiến tiếp tục gia tăng vào năm 2025, nhiều gia đình phải chật vật xoay sở. Họ thậm chí phải chọn hình thức trả góp cho những khoản tiêu dùng thường nhật, lúc nào cũng mang nợ, “giật gấu vá vai” để cầm cự qua ngày.

Giáo dục tổng quát, vốn

chiếm khoảng một phần ba chương trình cử nhân và phần lớn chương trình đào tạo cao đẳng, trở thành đối tượng bị soi xét kỹ lưỡng. Đối với những người xem đại học là lãng phí, các môn học này là một khoản lỗ quá rõ ràng.

Áp lực này, cùng với quy trình tuyển sinh ngày càng khốc liệt, đã tạo ra một khuynh hướng rõ rệt trong hai thập niên qua: số học sinh có hoàn cảnh khó khăn tham gia các khóa học ‘Advanced Placement, AP’ đã tăng gấp mười lần, và số học sinh theo học chương trình tín chỉ kép (học để tính số lượng tín chỉ đại học khi còn ở trung học) cũng đã tăng 50% kể từ năm 2021. Cả hai chương trình này đều cho phép các em học trước các môn giáo dục tổng quát mà không phải tốn học phí.

Các nhóm như Complete College America (một tổ chức vô vụ lợi chuyên phối hợp cùng các tiểu bang để nâng cao tỷ lệ tốt nghiệp đại

Xem tiếp **GIÁO DỤC** trang 12

CÁO PHÓ

Gia đình chúng tôi vô cùng thương tiếc báo tin cùng thân bằng quyến thuộc và bằng hữu xa gần
Chồng, Cha, Ông của chúng tôi là:

Bác Sĩ **ĐÀO TRỌNG THỂ**
Nhà văn **ĐÀO NHƯ**

Sinh tại Ấp Hà Thanh - Thành Phố Phan Rang - Tỉnh Ninh Thuận - Việt Nam.

Đã từ trần ngày 31 tháng 7 năm 2025 tại Ohio Hoa Kỳ.
(Nhằm ngày mừng 7 tháng 6, Âm lịch năm Ất Tỵ)

Hưởng Thọ 90 tuổi

TANG GIA ĐỒNG KHẮP BÁO

Vợ: **Đào Lý Lan Hương**
Trưởng Nữ: **BichNgan Đào Turnbull**, chồng **Gordon Turnbull** và các con **Emily Turnbull** và **John Turnbull**.
Thứ Nữ: **BichKhue Đào Botros**, chồng **Dr. Nader Botros**, và các con **Gabriel Đào Botros**, **Raphael Đào Botros**, **Amelia Botros** .
Trưởng Nam: **Đào Như Toại**, vợ **Bùi Thị Mỹ Thu** và các con **Đào thị Mỹ Linh** và **Đào Ánh Sáng**.

CÁO PHÓ NÀY THAY THẾ THIỆP TANG – XIN MIỄN PHÚNG ĐIẾU VÀ VÒNG HOA

Tiếp *DI TRÚ* trang 7

những người không phải tội phạm] cũng sẽ được diễn ra trong quá trình thực thi pháp luật.

Hỏi: Vì sao ICE hiện đang nhắm đến những người di dân bất hợp pháp không có tiền án?

Đáp: Các thành phố và tiểu bang "trú ẩn" bảo vệ người di dân (sanctuary cities/states) không bàn giao những người di dân bất hợp pháp không có tiền án từ các nhà tù địa phương. Do đó, ICE buộc phải tiến hành các vụ bắt giữ tại cộng đồng, trong đó có thể bao gồm cả những người di dân không có phạm tội.

Hỏi: ICE dự kiến sẽ thực hiện bao nhiêu vụ bắt giữ mỗi ngày và mỗi năm?

Đáp: Tổng thống Trump đã ra lệnh cho ICE bắt giữ 3,000 người di dân bất hợp pháp mỗi ngày. Với ngân sách được cấp từ Quốc hội, ICE kỳ vọng sẽ trục xuất 1 triệu người mỗi năm. Trong sáu tháng đầu năm 2025, ICE đã bắt giữ gần 150.000 người di dân.

Hỏi: Kết quả đến thời điểm hiện tại trong năm 2025 là gì?

Đáp: - Gần 150,000 người di dân đã bị bắt giữ trong nửa đầu năm.

-Khoảng 70,000 vụ trục xuất liên quan đến những người có tiền án, mặc dù có nhiều người chỉ vi phạm nhẹ như lỗi di trú hoặc vi phạm giao thông.

Hỏi: Có phải là ICE cũng truy xét các chủ doanh nghiệp không?

Đáp: Đúng. ICE đang mở rộng các cuộc đột kích tại nơi làm việc và sẽ khởi tố những công ty Hoa Kỳ thuê lao động không có giấy phép. Giám đốc Lyons nhấn mạnh rằng việc thuê người di dân bất hợp pháp không phải là hành vi vô hại, vì

các doanh nghiệp như vậy thường có liên quan đến việc cưỡng bức lao động hoặc buôn người trẻ em.

Hỏi: Những người phản đối đang nói gì?

Đáp: -Các nhà hoạt động nhân quyền cảnh báo về việc giam giữ hàng loạt những người di dân không có tiền án.

-Có những lo ngại về chính sách “thành phố trú ẩn” và sự mất lòng tin trong cộng đồng, đặc biệt là tại các nơi như Los Angeles và Khu vực Vịnh (Bay Area).

-Các chuyên gia pháp lý nhấn mạnh việc ICE được tăng cường quyền hạn bắt giữ mà không cần phiên điều trần tại ngoại (không có khả năng được đóng tiền bảo lãnh và thoát khỏi sự giam giữ của ICE).

Hỏi: Điều gì sẽ xảy ra tiếp theo?

Đáp: -Có thêm nhiều vụ bắt giữ tại cộng đồng đối với những người không có giấy tờ hợp pháp.

-Tiếp tục thực thi pháp luật tại nơi làm việc, nhắm vào các chủ lao động.

-Có những thách thức pháp lý về quyền được xét xử công bằng và cách đối xử đối với người bị giam giữ.

-Gia tăng các cuộc biểu tình công khai và các hành động pháp lý tại các thành phố trú ẩn bảo vệ người di dân.*Quý độc giả có thắc mắc hoặc nhu cầu về di trú xin liên lạc với một văn phòng RMI gần nhất: 408-294-3888 hoặc: 714-890-9933, 916-393-3388 hay qua email: info@rmiodp.com*

Tiếp *TUÔNG BẮT* trang 7

Tụi chị nhớ em.”

Sau gần một giờ, họ thấy một bóng người quen thuộc tiến về phía cửa kính: mái tóc xoăn thân quen, áo ni,

quần thể thao trắng, em được hộ tống bởi đặc vụ ICE.

Họ hét lên mừng rỡ, chạy đến ôm chầm lấy thằng em. Lopez Benitez úp mặt vào vai chị khóc nức nở.

Một trong hai viên chức đứng lùi lại, lặng nhìn cuộc hội ngộ. Ông nói bằng tiếng Tây Ban Nha: “Chúc may mắn.” Rồi lặng lẽ bỏ đi.

Cảnh tượng kết thúc như có hậu trong nước mắt — nhưng đó chỉ là đoạn giữa của một vở tuồng chưa hạ màn. Cuộc chiến pháp lý vẫn còn gay go trước mắt. Và những hành lang toà án, ngày mai rồi ngày kia, vẫn sẽ là nơi giằng bẩy.

Nguyễn Hòa biên dịch

Nguồn: Bài ‘Anatomy of an ICE Arrest’ của The New York Times ngày 3 tháng 8 năm 2025, cập nhật 4 tháng 8.

Phụ Lục Pháp Lý:

Những người di dân đang bị bỏ rập, bắt bớ ở khắp nơi trên đất nước Hoa Kỳ như trường hợp của Lopez Benitez có thuộc dạng di dân lậu? Họ có quyền ở Mỹ hay không, có hợp pháp không?

1. Luật Hoa Kỳ nói gì?

Theo Luật Di trú Hoa Kỳ (Immigration and Nationality Act - INA), cụ thể là điều khoản §208, một người:

“có thể xin tị nạn nếu đang có mặt tại Hoa Kỳ hoặc đến biên giới của Hoa Kỳ, dù có hay không có giấy tờ nhập cảnh.”

Tức là: Người vượt biên rồi tự ra trình diện và xin tị nạn không vi phạm luật tị nạn, vì họ đang sử dụng đúng quyền được nộp đơn xin để được bảo vệ.

2. Luật quốc tế nói gì?

Theo Công ước Geneva

PHÂN ƯU

Nhận được tin buồn

Bác Sĩ ĐÀO TRỌNG THỂ Nhà văn ĐÀO NHƯ

Sinh tại Ấp Hà Thanh - Thành Phố Phan Rang
Tỉnh Ninh Thuận - Việt Nam.

Đã từ trần ngày 31 tháng 7 năm 2025
tại Ohio Hoa Kỳ.

(Nhằm ngày mừng 7 tháng 6, Âm lịch năm Ất Tỵ)

Hưởng Thọ 90 tuổi

Xin thành thật chia buồn cùng
Bà Quả Phụ Đào Trọng Thế
nhũ danh **Đào Lý Lan Hương**
cùng toàn thể tang quyến.

Nguyễn cầu
hương linh Ông Đào Trọng Thế
sớm tiêu diêu miền cực lạc.

Trần Dạ Từ-Nhã Ca
Phan Tấn Hải, Huỳnh Kim Quang, Trịnh Y Thư
Hòa Bình và toàn thể ban biên tập Việt Báo.

ĐỒNG THÀNH KÍNH PHÂN ƯU

TẠI SAO SỮA KIRKLAND COSTCO LÂU HẾT HẠN HƠN SO VỚI CÁC THƯƠNG HIỆU KHÁC?

Sữa là một thức uống thiết yếu, là nguyên liệu cho vô số ứng dụng nấu nướng như làm bánh, xay sinh tố, làm nước sốt, làm nước chấm...

Sữa là loại thực phẩm mau hết hạn; hầu như ai cũng từng trải qua cảm giác bức bối khi nhìn thấy bình sữa hết hạn trong tủ lạnh. Một số khách hàng của Costco nhận ra sữa Kirkland Signature dường như để được lâu hơn vài ngày so với các thương hiệu sữa khác bán ở các siêu thị. Tại sao vậy?

Thương hiệu sữa nội bộ của Costco rất có thể để lâu hơn các đối thủ cạnh tranh nhờ các tiêu chuẩn chất lượng nghiêm ngặt của công ty; có nhiều trường hợp vượt xa các quy định của liên bang. Trong số tay hướng dẫn nhà cung cấp năm 2023 của Costco, các kiểm toán viên Costco chỉ làm việc trong ba năm, sau đó công ty sẽ luân chuyển họ để luôn có sự theo dõi chất lượng mới mẻ. Các cơ sở sản xuất cung cấp hàng cho Costco phải luôn luôn cảnh giác về vấn đề kiểm

1951 về quy chế tị nạn, điều 31:

Các quốc gia không được trừng phạt người xin tị nạn chỉ vì họ nhập cảnh trái phép, miễn là họ trình diện ngay lập tức và đưa ra lý do chính đáng về việc xin tị nạn.

Hoa Kỳ là nước ký kết Công ước này, và có nghĩa vụ tuân thủ.

3. Vượt biên và xin tị nạn — ranh giới pháp lý

Hành vi:

- Vượt biên để vào Mỹ, rồi bỏ trốn, không trình diện *Hợp pháp hay không?*

- Bất hợp pháp

Ghi chú:

- Gọi là “illegal entry” và có thể bị trục xuất

Hành vi:

- Vượt biên rồi tự trình diện để xin tị nạn

Hợp pháp hay không?

- Hợp pháp theo luật tị nạn

Ghi chú:

- Không bị xem là "di dân lậu" nếu trình diện đúng quy trình

Hành vi:

- Xin tị nạn tại cửa khẩu

Hợp pháp hay không?

- Hợp pháp hoàn toàn

Ghi chú:

- Đây là con đường “chuẩn” nhất.

Mọi thắc mắc về luật pháp định cư, xin liên lạc văn phòng luật sư Robert Mullins, RMI-USA Inc., 714-294-3888, email: info@rmiodp.com

Việt Báo Online

vietbao.com

trình bày trang nhã

danh mục dễ tìm

quảng cáo hữu hiệu

tin tức cập nhật

trăm ngàn trang bài

Viết Về Nước Mỹ

Kinh tế - Kỹ thuật

Sinh hoạt cộng đồng

Weekend, Thương mại

Thời sự - Điện ảnh

Ảnh: Việt Báo

soát chất lượng.

Tất cả các nhà cung cấp sữa của Kirkland tại Hoa Kỳ (cả trang trại bò sữa và cơ sở chế biến) đều phải vượt qua ít nhất một lần kiểm tra bất ngờ mỗi năm. Các nhà cung cấp ở Trung Quốc phải chịu kiểm tra tối thiểu hai lần trong năm. Những cơ sở chỉ đạt điểm kiểm tra chất lượng 85% hoặc thấp hơn sẽ bị kiểm tra lại trong vòng hai tháng. Không chỉ vậy, Costco còn theo dõi chặt chẽ nguồn nước dùng để chế biến. Các loại sữa bán ở Costco phải trải qua 60 loại kiểm tra vi sinh khác nhau. Chỉ cần một lần không đạt yêu cầu, loại sữa đó sẽ không bao giờ được bày bán trên kệ hàng Costco.

Nhưng không phải khách hàng nào cũng hài lòng với sữa Kirkland ở Costco. Hiện nay có nhiều người không mua sữa Kirkland Signature vì một vài nhược điểm gây khó chịu. Khách hàng đánh giá cao thời hạn sử dụng dài của chúng, nhưng lại thấy hình dạng vương vức của bình khiến việc rót sữa trở nên khó

Tiếp *GIÁO DỤC* trang 11

học) hoàn toàn ủng hộ các lựa chọn và nỗ lực của sinh viên và phụ huynh hiện nay. Tổ chức này xem các môn giáo dục tổng quát là các “môn học đầu vào” và cần được hoàn thành “càng sớm càng tốt.”

Một số tổ chức khác cũng đang thúc đẩy phương thức gom từng tín chỉ (credit) nhỏ để ghép thành bằng đại học trong tương lai. Việc học xong các môn tổng quát trước khi vào đại học đang trở nên phổ biến. Tuy nhiên, phong trào “đốt cháy giai đoạn” này cũng vấp phải nhiều chỉ trích. Các nghiên cứu cho thấy các lớp học và kỳ thi AP chủ yếu mang lại lợi ích cho học sinh da trắng thuộc tầng lớp trung lưu và thượng lưu, bởi các em có nhiều thời gian và nguồn lực hơn để đầu tư vào việc học và thi nhiều môn để tích lũy tín chỉ.

Thấu hiểu thế giới

Giữa những tranh cãi chưa dứt về việc tinh giản và cắt giảm chi phí giáo dục đại học, giá trị cốt lõi của các môn học được giảng dạy trong chương trình tổng quát vẫn không còn vụn nguyên – dù là ở năm 2025

khăn hơn.

Khách hàng cũng thấy khó chịu với sữa giảm béo của Kirkland đôi khi có những đốm đen. May mắn là chúng không nguy hiểm cho sức khỏe, nhưng vẫn làm mất thẩm mỹ. Costco cho thêm sữa cô đặc đã tách nước vào sữa ít béo để tăng hàm lượng protein. Theo một nhân viên làm việc tại một nhà máy thanh trùng sữa, những chất rắn này đôi khi bị cháy xém do nhiệt độ cao khi tách nước, tạo thành những đốm nhỏ khó coi.

Một số người còn cho rằng sữa Kirkland là một trong những mặt hàng đắt đỏ tại Costco, vì nó có thể đắt hơn vài xu mỗi gallon so với các thương hiệu sữa khác. Tuy nhiên, giá sữa thay đổi tùy theo địa điểm và thời điểm; và đa số khách hàng cho rằng sữa Kirkland thường có giá cả phải chăng hơn so với các thương hiệu khác. Ngay cả khi đắt hơn, khách hàng vẫn hài lòng vì sữa Kirkland có thể để lâu hơn vài ngày sau hạn sử dụng. (VB)

Nguồn: www.thedailymeal.com

hay 1945.

Nước Mỹ giờ đây đang phải đối mặt với những mối đe dọa rình rập nền dân chủ, xoay xở với những bước tiến công nghệ vũ bão, và thích ứng với những thay đổi cơ cấu dân số vốn sẽ ảnh hưởng cách người dân sinh sống và làm việc.

Trước tình hình đó, giáo dục tổng quát chính là hành trang tri thức giúp sinh viên bước vào đời với tâm nhìn rộng mở. Về bản chất, nó dạy cho chúng ta cách thấu hiểu một thế giới rộng lớn hơn thế giới của riêng mình và cách để tồn tại trong đó. Đây chính là một yêu cầu cốt lõi cho một xã hội dân chủ phát triển vững mạnh.

Cung Đô biên dịch

Nguồn: “College ‘general education’ requirements help prepare students for citizenship – but critics say it’s learning time taken away from useful studies” được đăng trên trang TheConversation.com.

Hơn 120,000 độc giả

mỗi ngày.

Hơn 1,500,000 hits

mỗi tháng.

Quảng cáo hữu hiệu trên

vietbao.com

tại 85 nước toàn cầu

Kiến Thức Tổng Quát về Ngành Thẩm Mỹ
Cựu Giáo Sư Trương Ngọc Bảo Xuân

Đạy Thi
Lý Thuyết và Thực Hành Nghề Tóc, Da, Móng Tay

Gửi ngân phiếu mua sách tới:

Bảo Xuân & Ngọc Anh

11121 Mac Murray St.

Garden Grove, CA 92841

Giá

25 Đô La

KIẾN THỨC TỔNG QUÁT
VỀ NGÀNH THẨM MỸ

TRƯƠNG NGỌC BẢO XUÂN

MÙA HÈ CALIFORNIA: GIỮ CHO SẠCH SẼ, GIỮ CHO XANH TƯƠI!

Mùa hè là cơ hội tuyệt vời để kết nối lại với thiên nhiên và nạp lại năng lượng. Mặc dù nhiều nghiên cứu đã chứng minh rằng dành thời gian ngoài trời giúp giảm căng thẳng và cải thiện sức khỏe, nhưng những lợi ích này lại bị giảm sút do môi trường bị ô nhiễm và tàn phá. Bằng cách thực hành các hoạt động ngoài trời với tinh thần trách nhiệm, chúng ta có thể góp phần bảo vệ không gian thiên nhiên để tận hưởng trọn vẹn những lợi ích của chúng trong nhiều năm tới.

Caltrans và Clean California khuyến nghị một vài mẹo đơn giản để giữ cho không gian công cộng và cộng đồng luôn an toàn và không có rác thải:

- Mang đến, mang đi.

Không để lại dấu vết bằng cách mang theo túi đựng rác và mang theo tất cả những gì bạn mang đến, đặc biệt là ở những khu vực hẻo lánh. Giữ cho không gian ngoài trời sạch đẹp giúp bạn và những người khác tận hưởng thiên nhiên trọn vẹn hơn. Và nếu bạn vô tình nhặt được rác thải từ người khác trên đường đi, thì bạn đang mở ra một con đường mà chắc chắn những người khác sẽ noi theo.

- Sử dụng đồ tái sử dụng, giảm thiểu rác thải. Việc giữ cơ thể đủ nước khi tham gia các hoạt động ngoài trời là rất quan trọng, nhưng hãy nhớ chọn bình nước có thể tái sử dụng thay vì chai nhựa dùng một lần. Hành động nhỏ này có thể giúp ngăn chặn độc hại xâm nhập

vào nguồn nước của chúng ta, và ngăn nắp chai nước bằng nhựa vụn vãi trên đường mòn và trong rừng. Nếu bạn sử dụng lon hoặc chai nhựa, hãy đảm bảo tái chế đúng cách từng bộ phận của chúng.

- Vứt rác đúng cách, dù lớn hay nhỏ. Đầu mẩu thuốc lá vẫn là loại rác thải phổ biến nhất, tiếp theo là bao bì thực phẩm và ly nhựa cũng nằm trong danh sách. Vì vậy, hãy đảm bảo vứt bỏ chúng đúng cách. Ngoài ra, đừng bỏ lại những vật dụng công kênh, dễ vỡ như mái che, ghế, hoặc thùng giữ nhiệt. Hãy nhớ rằng, rác thải bỏ lại sẽ trở thành nam châm thu hút thêm rác thải và gây hại nghiêm trọng cho môi trường của chúng ta.
- Buộc chặt đồ khi di chuyển. Cho dù bạn lái xe một quãng đường ngắn hay di chuyển xuyên bang, hãy đảm bảo phủ bạt và buộc chặt các vật dụng đúng cách trên xe hơi, thùng xe tải, xe kéo hoặc thuyền của bạn. Bạn không muốn đồ đạc của mình bay ra ngoài và trở thành rác thải ven đường, gây nguy hiểm cho những người lái xe khác và gây ô nhiễm môi trường của chúng ta.
- Ngăn ngừa cháy rừng và ô nhiễm độc hại. Trong khi

hậu khô hạn của California, chỉ cần một đầu lọc thuốc lá nhỏ cũng có thể gây ra một vụ cháy rừng tàn khốc. Cháy rừng do con người gây ra chiếm 95% tổng số vụ cháy rừng ở California. Hãy xử lý rác thải đúng cách để ngăn ngừa hỏa hoạn.

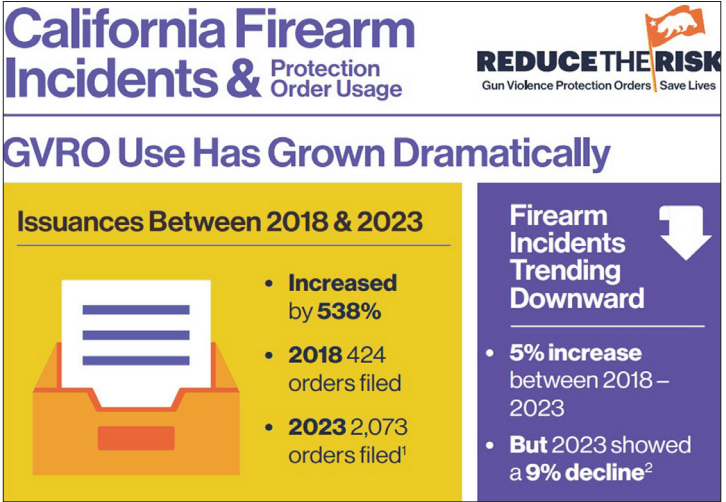
- Dọn dẹp khu vực trước khi rời đi: Trước khi rời khỏi địa điểm vui chơi, hãy dành vài phút để quét dọn khu vực một lần cuối. Nhặt bất kỳ rác thải nào bạn tìm thấy, ngay cả khi đó không

phải của bạn. Hành động đơn giản này không chỉ giúp giữ gìn môi trường sạch sẽ mà còn mang lại cho bạn cảm tự hào và kết nối tuyệt vời với thiên nhiên.

Bạn đã sẵn sàng hành động chưa? Khám phá thêm nhiều mẹo và tài nguyên cho các hoạt động giải trí ngoài trời có trách nhiệm tại [CleanCA.com](https://www.CleanCA.com/Designation). Hãy cùng biến mùa hè này thành mùa của sự khám phá có trách nhiệm và bảo vệ môi trường, đảm bảo những kho

báu thiên nhiên này được gìn giữ cho các thế hệ tương lai.

Hãy tự hào về cộng đồng của bạn và góp phần giữ gìn môi trường sạch đẹp bằng cách cam kết hỗ trợ thông qua Chương trình Clean California Designation. Cùng nhau, tất cả chúng ta có thể tận hưởng trọn vẹn những lợi ích của thiên nhiên mang lại cho sức khỏe và cuộc sống của chính mình.

Ảnh: American Community Media

LUẬT KIỂM SOÁT SÚNG CỦA CALIFORNIA CỨU NHIỀU MẠNG NGƯỜI NHƯNG ÍT NGƯỜI BIẾT

California có luật an toàn súng đạn nghiêm ngặt nhất cả nước, giúp tỷ lệ tử vong do súng đạn thấp hơn nhiều so với con số trung bình trên toàn nước Mỹ. California có số người chết vì súng đạn vào khoảng 3,200 người hàng năm. Nếu tỷ lệ tử vong do súng đạn trên toàn quốc tương đương với California, thì có gần 140,000 người không chết vì súng, và hàng trăm nghìn ca thương tích do súng đã không xảy ra.

Tuy nhiên, nhiều người dân California vẫn chưa biết đến một số công cụ hữu hiệu giúp ngăn chặn bạo lực súng đạn. Một cuộc thăm dò gần đây trên toàn tiểu bang cho thấy 80% người dân California biết rất ít hoặc không biết gì về lệnh bảo vệ chống bạo lực súng đạn (gun violence restraining orders- GVRO). Ước tính chỉ có khoảng 30% người dân California từng nghe nói về lệnh bảo vệ này.

Đề cung cấp thêm thông tin, văn phòng Thông tin, Văn phòng Dịch vụ Khẩn cấp (Cal OES). Chiến dịch này nhằm nâng cao nhận thức về các lệnh hạn chế bạo lực súng đạn và các công cụ pháp lý khác, có thể giúp gia đình, trường học, chuyên gia y tế và cơ quan thực thi pháp luật hành động trước khi bạo lực xảy ra.

Tại buổi họp báo của American Community Media vào cuối tháng 7, các viên chức, nhà hoạt động giải thích về các luật có thể cải thiện an toàn và cứu sống người dân, đặc biệt với những cộng đồng bị ảnh hưởng nặng nề bởi bạo lực súng đạn.

GVRO là lệnh bảo vệ, có thể tạm thời tước bỏ vũ khí của một cá nhân nếu tòa án tìm thấy bằng chứng về hành vi nguy hiểm hoặc bạo lực. Ari Freilich, giám đốc Văn phòng Phòng chống Bạo lực Súng đạn

California giải thích: Lệnh Cấm Bạo lực Súng đạn (GVRO) của California “trao quyền cho cơ quan thực thi pháp luật và một số thành viên cộng đồng trình bày bằng chứng trước thẩm phán về một cá nhân đang có nguy cơ dẫn đến bạo lực súng đạn hoặc tự tử; từ đó tòa án ra lệnh cấm sở hữu, tiếp cận, mua súng đạn trong một thời gian qui định.

Bằng chứng có thể bao gồm những lời tuyên bố, bài đăng trên mạng xã hội; hoặc các dấu hiệu cho thấy một cá nhân có những suy nghĩ dài hạn về việc thực hiện bạo lực hàng loạt, ngay cả khi họ chưa phạm tội; hoặc là lời trực tiếp đe dọa bất kỳ nạn nhân cụ thể nào.

Kể từ khi GVRO của California có hiệu lực vào năm 2016, nó đã trở thành mẫu mực cho các luật lệnh bảo vệ tương tự được áp dụng tại 19 tiểu bang khác và Washington, D.C., giúp lực lượng thực thi pháp luật ngăn ngừa các vụ xả súng hàng loạt, tạo điều kiện để tước vũ khí của nghi phạm một cách hợp pháp.

Theo Tiến sĩ Amy Barnhorst, phó giám đốc Trung tâm Phòng chống Bạo lực, giáo sư tâm thần học UC Davis cho rằng GVRO giúp ngăn chặn bạo lực súng đạn từ những người mà hệ thống y tế tâm thần và hệ thống tư pháp hình sự trước đây không thể can thiệp. Và đó chính xác là trường hợp của kẻ xả súng ở Parkland vào năm 2016. Hần ta đã bị nhiều người đề ý; nhưng tại thời điểm đó hẳn ta vẫn được phép sở hữu súng. Hiện chỉ khoảng 1.6% người dân Mỹ định mua súng tại một tiệm súng có giấy phép không vượt qua được kiểm tra lý lịch.

Barnhorst kể rằng vào năm 2017, bà làm việc tại đơn vị khủng hoảng sức khỏe tâm thần ở Quận Sacramento; các đặc vụ FBI

và cơ quan thực thi pháp luật địa phương đưa một sinh viên cao đẳng cộng đồng đến. Sinh viên này đã dặn một vài người bạn thân không đến trường vào một ngày báo trước; ám chỉ có một danh sách giết người; và đăng hình ảnh lên mạng xã hội với trang phục quân đội, tay cầm súng. Nhân viên FBI giải thích với bà rằng không có bằng chứng nào cho thấy anh ta đã phạm tội; và cũng không thể giữ anh ta trong bệnh viện tâm thần chỉ vì “có vẻ” nguy hiểm.

Theo Barnhorst, người này có nhiều hoang tưởng bạo lực, nhưng không thực sự có triệu chứng bệnh tâm thần để điều trị. Bà cũng không chắc liệu việc đưa

Xem tiếp **SÚNG** trang 14

Sức khỏe tâm thần ở trẻ em và thanh thiếu niên hiện đang ở mức báo động, là cuộc khủng hoảng của thời đại, theo cựu Tổng Y sĩ Hoa Kỳ Vivek Murthy. Theo dữ liệu từ Viện Sức khỏe Tâm thần Quốc gia, hơn 22% thanh thiếu niên Gen Z (có độ tuổi từ 13 đến 28) cho biết đã từng trải qua giai đoạn trầm cảm nặng vào năm 2023. Cứ 10 trẻ em thì có 4 em bị chứng buồn chán kéo dài. Tỷ lệ trầm cảm cao

nhất ở thanh thiếu niên gốc Latin; trong khi nam thanh niên da đen có tỷ lệ tự tử cao nhất. Năm 2022, tự tử là nguyên nhân tử vong hàng đầu đối với người Mỹ gốc Á trong độ tuổi 15-24.

Tại buổi họp báo vào cuối tháng 7 do American Community Media tổ chức, những chuyên gia y tế đã thảo luận về nguyên nhân dẫn đến vấn đề sức khỏe tâm thần ở trẻ em và thanh thiếu niên. Chấn thương

tâm lý liên thế hệ, nạn phân biệt chủng tộc có hệ thống, bất ổn kinh tế là một trong số nhiều khó khăn mà thế hệ này phải đối mặt.

Theo tiến sĩ Ovsanna Leyfer- phó giáo sư nghiên cứu tại Khoa Tâm lý học tại Đại học Boston- tỷ lệ tự tử ở thanh thiếu niên gia tăng, tình trạng trầm cảm ngày càng trầm trọng. Hoa Kỳ đang ở trong một cuộc khủng hoảng sức khỏe cộng đồng thực sự. Hơn 40% Gen Z cho biết luôn cảm thấy buồn chán hoặc tuyệt vọng. Cứ năm người thì có một người đã nghĩ đến việc tự tử. Có những em vì hoàn cảnh khó khăn không hề nhận được sự hỗ trợ, điều trị y tế hay tâm lý nào.

Nói về nguyên nhân, đa số thường cho rằng vấn đề tâm thần ở thanh thiếu niên là do mạng xã hội và tác động kéo dài của đại dịch COVID-19. Tuy nhiên, Tiến sĩ Kiara Alvarez- phó giáo sư tại Trường Y tế Công cộng Bloomberg thuộc Đại Học Johns Hopkins- cho biết trên thực tế thanh thiếu niên da màu phải đối mặt với những khó khăn dài hạn và sâu xa hơn nhiều. Đối với thanh thiếu niên da đen và Latin, phân biệt chủng tộc là một tác nhân gây căng thẳng mãn tính. Đó không chỉ là chấn thương tâm lý từ những nguyên nhân ngẫu nhiên. Đó là sự mệt mỏi do hàng ngày bị phân biệt đối xử, ở trong hệ thống trường học định kiến, phải lo lắng về sự an toàn trong cộng đồng. Đối với thanh thiếu niên gốc Latin, cuộc khủng hoảng còn trầm trọng hơn

MƯỜI CHỈ DẤU CHO THẤY KINH TẾ MỸ ĐANG SUY GIẢM

Bài viết của The Economist, đăng ngày 14 tháng 3, cập nhật 2 tháng 8, 2025, cho thấy những dấu hiệu rõ rệt rằng Trumponomics – chính sách kinh tế dưới nhiệm kỳ thứ hai của Tổng thống Donald Trump – đang bắt đầu gây suy yếu nền kinh tế Hoa Kỳ.

1. Tăng trưởng GDP giảm tốc: Dữ liệu từ hai quý đầu năm 2025 cho thấy tổng

sản lượng quốc gia đang yếu đi. Trong quý I, doanh nghiệp đồ xô nhập hàng trước hạn áp thuế khiến số liệu thương mại bị bóp méo và GDP sụt giảm. Quý II có nhích lên trở lại, nhưng đà tiến nhìn chung đã suy kém.

2. Chi tiêu tư nhân suy giảm: Khi loại bỏ các yếu tố tạm thời, phần “cốt lõi” của GDP – tức chi tiêu và đầu tư của tư nhân – cũng đang yếu rõ rệt. Dữ liệu việc làm

kém, kèm theo các điều chỉnh giảm, cho thấy nguy cơ suy thoái đang lộ dần.

3. Lạm phát tăng trở lại: Chỉ số chi tiêu tiêu dùng cá nhân (PCE) – thước đo phổ biến của Ngân Hàng Trung Ương – đã vượt mức mục tiêu 2%, lên 2.6% trong tháng 6. Thuế nhập cảng của ông Trump bắt đầu đẩy giá hàng hóa lên, khiến Fed khó nới lỏng lãi suất.

4. Thị trường chứng khoán biến động: Dù S&P 500 từng đạt mức cao kỷ lục, các đợt áp thuế cuối tháng 7 và đầu tháng 8 đã khiến chỉ số này sụt 2.5% trong một tuần. Thị trường thế giới cũng bị giảm theo.

5. Niềm tin tiêu dùng suy sụp: Chỉ số của Đại học Michigan xuống mức thấp nhất từ giữa năm 2022, còn chỉ số của Conference Board chạm đáy từ năm 2011. Người dân lo ngại nhất là lạm phát kéo dài. Dù

Xem tiếp **KINH TẾ** trang 14

Xem tiếp **KHỦNG HOẢNG** trang 14

Tiếp **SÚNG** trang 13

anh ta vào viện tâm thần có thể giúp giảm bớt tư tưởng bạo lực. Nhưng bà thực sự lo lắng cho anh ta, các bạn cùng lớp và gia đình. Bà đã đệ đơn xin lệnh GVRO đối với anh ta vì nguy cơ xả súng hàng loạt.

Trung sĩ Kyle Ikeuchi thuộc Văn phòng Cảnh sát trưởng Sacramento kể lại một vụ việc tương tự. Một cậu bé 15 tuổi bắt đầu đăng lên mạng xã hội rằng sẽ mang theo một khẩu súng ngắn cưa nòng đến trường, và mọi người nên chuẩn bị đối phó. Cậu ta đã gửi cho bạn mình một tin nhắn riêng nói rằng đừng đến trường vào ngày hôm sau; và nêu vấn đề thì nhà vệ sinh sẽ là nơi an toàn. Một phụ huynh nhìn thấy tin nhắn này đã gọi điện cho văn phòng cảnh sát trưởng. Cơ quan thực thi pháp luật đã nộp lệnh GVRO và lệnh khám xét nhà của cậu học sinh, lý do là trẻ vị thành niên không được phép sở hữu súng. Họ tìm thấy một khẩu súng ngắn cưa nòng trong phòng ngủ của anh trai nghi phạm, một thanh niên 17 tuổi đang trong thời gian thử thách. Cậu bé 15 tuổi đã bị bắt giữ theo lệnh 5150. Khi bị bắt, cậu ta nói với viên cảnh sát: "...Tôi cứ mơ đi mơ lại thấy mình bắn vào ngực người bạn thân nhất của mình bằng khẩu súng ngắn cưa nòng ..." Hiện nay cảnh sát vẫn giám sát chặt chẽ người thanh niên này, giúp cậu ta làm những việc có ích cho xã hội.

Gabriella Gonzales, 23 tuổi, thành viên hội đồng cố vấn thanh thiếu niên của Reduce the Risk, kể lại kinh nghiệm của chính bản thân. Báo lực súng đạn thường liên quan đến các hình thức bạo lực khác. Vào năm 17 tuổi, cô gặp một anh chàng sống gần nhà; người này nhiều lần đòi quan hệ tình dục với cô. Khi cô liên tục từ chối, anh ta trở nên hung hăng và đe dọa sẽ bắn tội nếu cô không chiều ý. Hắn nhấn tin muốn gặp Gabriella ở một công viên gần nhà để có thể bắn cô. Hắn giều cợt rằng muốn thấy cô bỏ chạy vì cô mặc. Hắn gửi ảnh và video quay cảnh súng của mình, đe dọa sẽ đến tìm cô để bắn vì không tuân theo những lời ga găm tình dục.

Lúc đó, Gabriella không hề biết có lệnh bảo vệ GVRO. Vài tháng sau, chính gã đó bị bắt vì tội đe dọa xả súng trong trường học. Hắn ta đã đe dọa một người khác.

Vào năm 2018, 424 đơn GVRO đã được nộp tại California. Đến năm 2023, số đơn đã tăng lên 2,073, gấp năm lần! Một đơn GVRO tiêu chuẩn sử dụng chung cho cả cơ quan thực thi pháp luật và những người có đủ điều kiện với người mà họ đang lo ngại. Nhưng người nộp đơn có thể là người trong gia đình, đồng nghiệp, chủ lao động, cán bộ nhà trường, bạn tình...Cơ quan thực thi pháp luật ứng phó với tình trạng khẩn cấp bạo lực cũng có thể nộp đơn xin Lệnh GVRO khẩn cấp qua điện thoại, có hiệu lực từ 5 đến 21 ngày; và yêu cầu tòa án xét duyệt cho một lệnh cấm sử dụng vũ khí dài hạn hơn.

Người nộp đơn có thể nộp đơn lên Tòa án Cấp cao địa phương hoặc online, cung cấp bằng chứng về mức độ nguy hiểm, bất kể người bị cáo buộc đã sở hữu vũ khí hay chưa. Lệnh GVRO sẽ được cấp trong vòng một ngày, có hiệu lực tối đa 21 ngày trước khi có một phiên tòa xét xử.

Người dân California có thể tìm hiểu thêm về GVRO tại các trang mạng an toàn s ú n g : www.reducetherisk.ca.gov, có 14 ngôn ngữ khác nhau; hoặc:

<https://selfhelp.courts.ca.gov/GV-restraining-order/index>

Việt Báo biên dịch

Nguồn: <https://americancommunitymedia.org/news-exchange/california-launches-campaign-to-fight-gun-violence-crisis/>

Tiếp **KINH TẾ** trang 13

khảo sát có thiên lệch chính trị, các chỉ số khác cũng phản ánh viễn cảnh u ám.

6. Nguy cơ tiêu dùng giảm: Dù doanh số bán lẻ chưa sụp, nhưng đà tiêu xài có thể suy yếu nếu tâm lý e ngại kéo dài. Chi tiêu của người dân chiếm khoảng hai phần ba GDP – nếu giảm, toàn bộ nền kinh tế sẽ bị kéo theo.

7. Việc làm có dấu hiệu suy yếu: Tỷ lệ thất nghiệp còn thấp, nhưng tốc độ tuyển dụng đã giảm hẳn. Dù thị trường lao động từng chống chọi được các đợt siết lãi suất trước đây, làn này ảnh hưởng từ trí tuệ nhân tạo và thương chiến có thể khác.

8. Sự bất ổn về chính sách gia tăng: Chỉ số bất định kinh tế (EPU) – đo mức rối loạn chính sách qua truyền thông và giới phân tích – tăng vọt trở lại từ đầu năm. Khi viễn ảnh sáu tháng tới đã khó đoán, ít ai dám chi tiêu hay đầu tư dài hạn.

9. Ngân sách phình to, trái với cam kết: Dù ông Trump hứa cắt \$2 ngàn tỷ mỗi năm, thực tế ngân khố vẫn chi nhiều hơn các năm trước. Cơ quan DOGE được lập ra để cắt giảm lãng phí, nhưng chưa thấy hiệu quả. Tình trạng tài khóa vẫn nguy ngập.

10. Địa ốc và tiền tệ cùng đối diện khó khăn: Lãi suất vay mua nhà vẫn cao (6.81% cho kỳ hạn 30 năm), khiến giao dịch nhà đất ế ẩm. Đồng đô-la yếu đi – đúng theo chủ trương của ông Trump – nhưng hệ quả là giá hàng nhập tăng, góp phần đẩy lạm phát lên thêm.

Tóm lại, trái với kỳ vọng rằng Trumponomics sẽ đem lại sức bật mới, sáu tháng đầu nhiệm kỳ hai của ông Trump chứng kiến một loạt biện pháp thiếu mạch lạc: chiến tranh thương mại, tấn công định chế và bội chi ngân sách. Các vết rạn đó đang dần in dấu trong dữ liệu kinh tế.

Tiếp **KHỦNG HOẢNG** trang 13

bởi rào cản ngôn ngữ, nỗi sợ về tình trạng di trú, khó khăn tài chính. Khi cha mẹ phải làm nhiều việc cùng lúc để mưu sinh, những đứa trẻ ở tuổi teen đang thay đổi tâm sinh lý để bị căng thẳng, phải tìm cách sống cộn trong một môi trường đầy đe dọa.

Hệ thống y tế chưa phản ứng đủ nhanh về tình trạng này. Tiến sĩ Leyfer nhấn mạnh sự cần thiết mở rộng ứng dụng liệu pháp hành vi nhận thức (CBT), mà bà mô tả là “phương pháp điều trị tiêu chuẩn vàng, dựa trên dữ kiện”. CBT đặc biệt hiệu quả với thanh thiếu niên. Nó dạy các em nhận diện những cách suy nghĩ có hại, cách điều hòa cảm xúc, xây dựng kỹ năng đối phó mà các em sẽ sử dụng suốt đời.

Nhưng có ít trẻ em có cơ hội tiếp cận cách điều trị này. Ngay cả khi các em tìm đến sự giúp đỡ, chúng thường không được điều trị đúng cách. Có một sự khác biệt lớn giữa việc “trút bầu tâm sự” với người có vấn đề tâm lý và việc thực sự học được cách suy nghĩ khác, cảm nhận khác và hành động tốt hơn. Nếu đưa CBT vào trường học, nhà trẻ, các chương trình chăm sóc sức khỏe từ xa một cách phù hợp, chúng ta có thể được giúp đỡ nhiều trẻ em có vấn đề về tâm lý.

Nhưng bà Leyfer cũng nói thêm rằng CBT không phải là thuốc chữa bách bệnh.

Sức khỏe tâm thần cũng liên quan đến các mối liên hệ, bản sắc văn hóa và cảm giác được nương tựa. Đó là lúc sự chăm sóc dựa trên nền tảng văn hóa phát huy tác dụng.

Soo Jin Lee, đồng sáng lập và giám đốc của Yellow Chair Collective, cho biết các liệu pháp dựa trên nền tảng văn hóa cũng cần thiết. Bà nói: "Trong cộng đồng AAPI, chúng tôi không chỉ đấu tranh chống lại sự kỳ thị. Chúng tôi đang giải quyết sự im lặng đã tồn tại qua nhiều thế hệ".

Nhiều thanh thiếu niên người Mỹ gốc Á trải qua chấn thương liên thế hệ, những dư chấn cảm xúc của di dân, chiến tranh, nghèo đói... mà cha mẹ thường mang nặng nhưng không nói ra. Con cái có thể không biết toàn bộ câu chuyện về những gì cha mẹ đã phải chịu đựng, nhưng các em bị tác động về tâm lý khi bị áp lực phải thành công, phải không ngừng phấn đấu...

Yellow Chair Collective kết hợp các phương thức chữa lành phi ngôn ngữ như thái cực quyền, âm thanh trị liệu và luyện thở. Đôi khi liệu pháp chỉ đơn giản là ngồi thành thoi và theo dõi hơi thở. Không phải lúc nào lời nói cũng có khả năng chữa lành vết thương tâm lý.

Lee nói thêm rằng nhiều bệnh nhân trẻ không đồng cảm với các quan niệm phương Tây về sức khỏe tâm thần. Sử dụng liệu pháp trò chuyện có khi không thể giúp đỡ được. Các em cần liệu pháp phản ánh bản sắc văn hóa của mình.

Victoria Birch, 22 tuổi, là một nhà hoạt động quyền của thanh thiếu niên. Cô kể lại kinh nghiệm của chính mình, lớn lên cùng với nỗi bất an, trầm cảm và tự làm hại bản thân — rồi sau đó được đưa vào các trung tâm nuôi dưỡng. Birch cho biết không thấy có sự hỗ trợ từ những nơi này. Nó giống như một hình phạt. Sau nhiều năm tìm cách thoát ra khỏi hệ thống, cô đã bị giam từ năm 16 đến 22 tuổi.

"Tôi không thể hòa nhập," cô nói. "Và khi bạn không thuộc về nơi nào, bạn sẽ tìm những cách khác để tồn tại, ngay cả khi điều đó làm tổn thương bạn."

Birch bày tỏ lòng biết ơn Beloved Village, một tổ chức cộng đồng đã giúp cô kết nối lại với các liệu pháp trị liệu, gia đình và hy vọng. "Họ đã cho tôi thấy sự trợ giúp thực sự là như thế nào. Họ không yêu cầu tôi chứng minh nỗi đau của mình. Họ chỉ đơn giản là ở bên cạnh tôi."

Hiện tại, Birch đang làm việc tại Văn Phòng Phục Hồi Thanh Thiếu Niên & Cộng Đồng California. Cô nói chuyện với công chúng về vấn đề sức khỏe tâm thần của thanh thiếu niên. Khi được hỏi về sự chữa lành, Birch nói: "Đôi khi chỉ là có ai đó ngồi bên cạnh bạn. Trong im lặng. Chỉ cần sự có mặt."

Đề kết luận, các chuyên gia cho rằng việc giúp thế hệ Gen Z chữa lành tổn thương tâm lý cần có sự kết hợp giữa các liệu pháp điều trị đã được chứng minh và các sự chăm sóc phù hợp với văn hóa. CBT dạy các kỹ năng, nhưng sự gắn kết văn hóa mang lại nhiều ý nghĩa. Giới trẻ cần cả hai. Không nên kỳ vọng rằng những người trẻ tuổi sẽ hòa nhập được vào hệ thống điều trị có sẵn, mà cần xây dựng những hệ thống phù hợp với hoàn cảnh của các em. Liệu pháp CBT là thực sự cần thiết, cần được áp dụng rộng rãi hơn. "Nếu tìm ra cách đưa CBT vào trong trường học, phòng khám, online một cách phù hợp, nó có thể là một bước ngoặt cho thế hệ này. (VB)

XOÁ SỔ HỘI CHỨNG DOWN BẰNG CÔNG NGHỆ CHỈNH SỬA GIEN

Một nhóm khoa học gia tại Nhật Bản vừa công bố thành công mang tính đột phá: loại bỏ hoàn toàn bản sao dư của nhiễm sắc thể 21 – nguyên nhân gốc rễ gây ra hội chứng Down – trong tế bào người. Công trình này, do bác sĩ Ryotaro Hashizume và cộng sự tại Đại học Mie thực hiện, được kỳ vọng có thể mở đường cho các liệu pháp di truyền trong tương lai, và thậm chí ngăn ngừa hội chứng Down ngay từ giai đoạn phôi thai.

Hội chứng Down là kết quả của hiện tượng tam bội nhiễm sắc thể 21 (trisomy 21), tức ba bản sao thay vì hai. Tình trạng này làm gián đoạn hoạt động của tế bào, dẫn đến chậm phát triển trí tuệ, dị tật tim, và hàng loạt vấn đề về thị lực, thính lực, tiêu hoá, miễn dịch và nguy cơ cao mắc bệnh Alzheimer khi về già. Ước tính cứ mỗi 700 trẻ sơ sinh tại Hoa Kỳ thì có một em mắc hội chứng này.

Trong thí nghiệm, nhóm nghiên cứu đã sử dụng hệ CRISPR-Cas9 – công cụ cắt chỉnh DNA – để nhắm chính xác vào bản sao dư của nhiễm sắc thể 21 trong tế bào người mắc hội chứng Down. Kỹ thuật được gọi là "chỉnh sửa đặc hiệu theo alen", cho phép enzyme CRISPR cắt chính xác vị trí cần loại bỏ mà không ảnh hưởng đến hai bản sao còn lại.

Sau khi loại bỏ nhiễm sắc thể dư, các tế bào cho thấy hoạt động gen gần như bình thường: các gen liên quan đến phát triển thần kinh được kích hoạt mạnh hơn, trong khi các gen chuyển hóa giảm hoạt động – phù hợp với các giá

Ước tính cứ mỗi 700 trẻ sơ sinh tại Hoa Kỳ thì có một em mắc hội chứng Down. Ảnh: istockphoto.

thuyết trước đó về vai trò phá rối của trisomy 21. Các tế bào sau can thiệp cũng tăng tốc độ sinh trưởng, gợi ý rằng việc loại bỏ gánh nặng di truyền có thể giúp giảm áp lực sinh học vốn làm chậm quá trình phát triển tế bào.

Đáng lưu ý, nhóm cũng thử nghiệm thành công trên nguyên bào sợi da – một loại tế bào đã biệt hoá hoàn chỉnh, cho thấy khả năng áp dụng không chỉ giới hạn ở giai đoạn phôi thai. Tuy vậy, việc can thiệp vào cơ thể sau khi đã sinh ra vẫn còn là một viễn cảnh xa vời, do sự phức tạp trong việc phân phối và thay thế tế bào ở người trưởng thành.

Trên trang chính thức của Đại học Mie, công trình được mô tả là “lần đầu tiên một kỹ thuật có khả năng loại bỏ tận gốc nguyên nhân gây ra hội chứng Down ở cấp tế bào.” Trước đó, chưa từng có công nghệ nào có thể can thiệp triệt để như vậy.

Tuy nhiên, đây mới chỉ là thử nghiệm trong phòng thí nghiệm. Việc ứng dụng vào người – dù ở giai đoạn phôi

hay sau sinh – vẫn còn nhiều rào cản kỹ thuật, pháp lý và đạo đức. Đặc biệt, ý tưởng xoá bỏ hội chứng Down khỏi bản đồ di truyền loài người đang làm dấy lên những câu hỏi nặng ký: Ai có quyền quyết định thế nào là một cuộc sống "đáng sống"? Và liệu việc ngăn chặn một hội chứng có đồng nghĩa với loại trừ một cộng đồng?

Công nghệ CRISPR mang trong mình lời hứa hẹn giải mã và chữa trị bệnh tật ở cấp độ gen – nhưng đồng thời cũng đặt xã hội trước những ngã rẽ đạo đức chưa từng có. Hội chứng Down, từ một biểu hiện di truyền, đang trở thành phép thử cho câu hỏi: liệu y học nên tiến tới bao xa – và nhân loại có sẵn sàng bước theo hay không?

Cung Đô biên tập

Việt Báo Online
pBất cứ giờ nào
Bất cứ nơi nào
vietbao.com
danh mục để tìm
tin tức cập nhật hoá
quảng cáo hữu hiệu

NHÀ QUÀN PEEK FUNERAL HOME

VÀ NGHĨA TRANG TẠI TRUNG TÂM LITTLE SAIGON

Trong cộng đồng có nhiều nhà quàn lo về dịch vụ tang lễ theo nghi thức và phong tục người Việt Nam, nhưng không đâu sánh bằng

Nhà Quàn Peek Funeral Home

đã từng phục vụ cộng đồng và quý đồng hương trong suốt 37 năm qua với tất cả sự uy tín làm đầu.

Nhà Quàn Peek Funeral Home thuộc hệ thống Công ty SCI (Service Corporation International), là một công ty nổi tiếng và uy tín khắp thế giới, nên tiêu chuẩn và phẩm chất phục vụ thật là hoàn hảo (“Dignity Memorial”)

BAN GIÁM ĐỐC VÀ NHÂN VIÊN NHÀ QUÀN PEEK FUNERAL HOME XIN CHÂN THÀNH CẢM TẠ QUÝ ĐỒNG HƯƠNG

Chuẩn bị trước hậu sự là thể hiện tình thương và sự quan tâm cho người thân
(CÓ CHƯƠNG TRÌNH TRẢ GÓP)

Peek Funeral Home FD # 946

7801 Bolsa Ave., Westminster, CA 92683

Tel: 714-893-3525

www.peakfuneralhome.com

Triết Nguyễn (Manager)
FDR#4640

TÔI LÀ AI? Đường như mãi mãi là một câu hỏi cho cuộc sống của con người tại thế. Và câu trả lời của nó, hẳn nhiên, không thể và không chỉ là một cụm từ, cho dù có thể sâu xa đến đâu.

Phùng Thanh Hà, một phụ nữ tôi quen biết, tuy cùng ở một thành phố nhưng phải đánh một vòng đến Thụy Sĩ, qua một người bạn (đạo diễn Sưu Phạm), tôi mới gặp được cô ấy. Tôi kể điều này để muốn nói rằng, tương ngộ là tuy duyên, không chỉ trong các mối quan hệ mà còn là những vấn đề liên quan, những cơ sự sắc tướng hoặc vô sắc tướng nơi mỗi cá nhân.

Và cũng phải mất nhiều

năm, tôi mới “nhìn thấy” một Phùng Thanh Hà khác như cô ấy chính là. Một người dạy yoga, một nhà thiết kế, một nghệ sĩ nhảy múa, một người tu tập và là một họa sĩ. Dù ở góc độ nào, hay không ở một chiều kích nào, TÔI LÀ AI? Và câu trả lời của nó luôn là một hành trình. Hành trình ấy có thể miên viễn, cũng có thể bất chợt đón ngộ.

Hội họa với Phùng Thanh Hà không phải là một theo đuổi mang tính thẩm mỹ. Mà hội họa đã đến với cô ấy như một pháp duyên thực hành trên con đường tu tập. Một trong hai người thầy đầu tiên của Hà đã tặng cô chữ “Ái” như một mật chú cho cuộc đời Hà.

Hội họa PHÙNG THANH HÀ CỨ NẪM XUỐNG VÀ NHẮM MẮT, SẼ THẤY

Nguyễn Viện

“Ái”, hãy mở ra.
Tất cả mọi bí ẩn cũng như ý nghĩa của cuộc sống là ái.
Và người thầy ấy cũng tặng cô một pháp danh, Moba. Nghĩa là:
“Đi qua các mô hình
Đi qua các sắc tướng
Đi qua các giới hạn.”
Vài khoá học ngắn ngủi, nhưng đã mở ra một cánh cửa khác, một chân trời khác đề Phùng Thanh Hà bước tới như một lên đường cho hành trình tìm kiếm bản thể hay lời đáp cho câu hỏi “Tôi là ai?”
Vì thế, tôi đã không ngạc nhiên khi nhìn ngắm tranh của Hà theo mọi hướng, xoay trái – phải, lật ngược trên – dưới, mỗi chỗ đứng cho ta cảm nhận một tâm cảnh khác. Cũng theo cách đó, tùy độ sáng - tối mỗi bức tranh cho ta thấy một hình tướng khác.
Dù nhìn tranh trong thực tế nào, tất cả đều là những chuyển hoá nội tâm. Phùng Thanh Hà không vẽ như một chế tác từ không ra có hay ứng xử tình huống. Mà

trong một trạng thái buông lỏng, vô chấp... năng lượng tự thân hiển lộ trên tranh như một hiện thể là thể. Đây là tôi. Có thể đó là những tiền kiếp, cũng có thể là những vọng tưởng chiêm bao của ngã. Dạt dào. Xô đẩy. Bùng vỡ.
Sự ẩn mật của thiên định hay quán tâm tạo ra cái hấp dẫn cho tranh Phùng Thanh Hà. Nó kêu gọi con người quay về. Tiếng kêu ấy ngân vang như chuông chiều. Rung động từ sâu thẳm u tối và thăm thẳm nồng nàn của thình lạng.
Tôi nghĩ nếu có một tư thế nào để xem tranh Phùng Thanh Hà lý tưởng nhất thì chắc phải là tư thế NẪM. Cứ nằm xuống, bạn có thể nhìn thấy trời xanh của cái đẹp vĩnh cửu, của niềm hy vọng cứu rỗi. Cũng có thể, bạn hãy nhắm mắt mà xem. Tranh của Hà hội hướng muôn vạn nẻo đường nhân gian. Xao xuyến cội nguồn nhưng cũng hoan lạc hiện sinh.

N.V. (5/2025)

Những bức tranh của Phùng Thanh Hà.

Khi bạn tắt thiết bị, California tỏa sáng.

Khi Flex Alert bắt đầu, hãy giảm dùng điện để giảm áp lực trên mạng lưới và tiết kiệm điện.

**CHÚNG TA
CÓ THỂ!**

Xin giới thiệu phong thái mùa hè mới.

**GOLDEN OPPORTUNITY
SALES EVENT**

Kết thúc ngày 2 tháng Chín

Experience Amazing